

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostopna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4 uri zjutraj.

Poslilna plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 56, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Pod novo vlado.

V najkrajšem času imenuje kralj ministre iz HRSS in jih zapriseže. To je velepomemben dogodek, ki bo stališče vlade tako utrdilo, da je ničesar in nihče ne bo izlepa omajal. Vstop zastopnikov ogromne večine hrvatskega naroda v vlado, za katerega ima po svojih končnih pogajanjih s HRSS v Zagrebu veliko zaslug Nastas Petrovič, postavlja našo državno politično življenje dejansko na novo bazo: na sporazum vseh treh narodov, ki sicer še ni formalen, se bo pa ravno po sodelovanju Hrvatov v vladi stopnjama takorekoč samoposebi realiziral. S tem je zmagala ideja, ki jo je SLS od samega začetka vedno zastopala. Spričo take politike vlade g. Davidoviča, ki gre za popolnim pomirjenjem jugoslovanskih narodov, vzpostavitev prave sigurnosti, javne varnosti in strogega zakonitega reda ter za poštenost v upravi, njegovemu kolegu dr. Marinkoviću ni težko priboriti naši državi v inozemstvu ugled, katerega pod P.-P. režimom, ki je vse varal, vsem ostajal dolžan in nikomur držal nobene besede, ni imela in ni mogla imeti.

V prvič v naši državi se pod sedanjo vlado velikopotezno in resno dela na povzdigi položaja kmetijskega stanu. Pod dr. Kulovcem kmetijsko ministrstvo ni več samo za parado, ampak je postalo središče plodovitih pobud za vsestranski razvoj kmetijstva. Izpopolnjuje in širi se kmetijsko šolstvo, dela na premaganju vinske krize, vršijo kmetijske razstave in pripravljajo zakon o kmetijskih kreditih, ki bo omogočil kmetijskiemu stanu cenen kredit po državni zadruzi banki.

Najbolj zanemarljen in zavržen je bil pod P.-P. režimom prometni resor. Kakor v vseh ministrstvih so Pašičevi trabanti zapustili dolge tudi v železniškem, in sicer ti ljudje niso plačevali niti tekočih dolgov, oziroma računov ter ostajali celo dolžni plačo delavcem! Samo v železniškem ministrstvu je ta čedna družba zapustila nad 500 milijonov dinarjev dolga! Spričo tega je naloga prometnega ministra izredno težavna in zahteva naravnost nadčloveškega dela in naporov. Hvala bogu je minister Sušnik pravi mož na tem mestu in se ni lotil samo odprave korupcije, ampak tudi poprave vagonov in prog, hoče dograditi vse začete proge, ki jih prejšnja vlada ni mogla, ker je zapravila ves v to namenjeni denar za druge nepošteno namene, in začne tudi z izgraditvijo naših pristanišč, ki so popolnoma zanemarjena in za kak večji promet neuporabljjena.

Čisto nov duh je zavel tudi na polju prosvete. Tu je bil Pribečević popolnoma zanemaril pravo vzgojno kulturno nalogo šole, katero je docela udinjal politiki. Učenje je bilo postranska stvar kakor tudi srčna moralna vzgoja, glavno je bilo vorenje učiteljskega in učencev v izvenšolske politične in društvene namene. Dr. Anton Korošec je storil temu konec in šolo vrnil njenemu pravemu in edinemu namenu: vzgoji dobre, izobražene in npravnstveno utrjene mladine. Dr. Korošec je posvetil tudi vso skrb našim univerzam in je prvi med vsemi dosedanjimi prosvetnimi ministri osebnost obiskal slovensko univerzo, da se pouči o njenih željah in potrebah, dočim je pod Pribečevićem slovenska univerza bila uboga pastorka. Sedanji prosvetni minister je tudi ugodil želji prebivalstva glede na jesenske počitnice, česar prej ni bilo na noben način mogoče doseči, ter se je spraval na korupcijo, ki se je uganjala pod P.-P. režimom s štipendijami.

V resoru za agrarno reformo je minister Vesenjaj začel energično preganjati korupcionistične metode svojih prednikov, imenoval kontrolne komisije za izvajanje agrarne reforme, lotil se je vprašanja kolonizacije dobrovoljcev itd.

Nova vlada dela dosledno, vztrajno in neumorno. Iz vseh krajev države, tudi iz Srbije, prihajajo glasovi, kako je ljudstvo zadovoljno s tem delom, kako vladi zaupa in jo hoče moralno podpirati, zlasti da se korupcija popolnoma izkorenini. Dočim je prejšnja vlada celo žrtve svetovne vojne pustila hirati in umirati, je sedanja vlada že izdelala zakon, po katerem bodo invalidi dobivali poštene penzije in druge prednosti. Preskrbela je tudi za vse ostale

upokojece, katerim bo pomagala s povišanjem draginjskih doklad, dokler se penzije ne uredijo definitivno z novim uradniškim zakonom. Tako se popravljajo krivice prejšnjega režima in obenem pripravljajo novi zakoni, naš denar se dviga, naše gospodarstvo učvrščuje in inozemstvo je začelo gledati na nas s čisto drugačnimi očmi kakor na vlado Pašiča in Pribečevića. Dočim so se nam Francija,

Anglija, Amerika itd. vedno bolj odtujevala, so se z nastopom vlade g. Davidoviča takoj vzpostavili najpristranejši stiki z velesilami in simpatije vnanjega sveta do nas dan za dnem rastejo.

Ljudstvo to vidi in čuti; zato se vlada lahko nanj trdno zanaša in zato je njen položaj čedalje trdnjši. Družbica, ki ji je prorokovala vsak dan padec, je korenito blamirana.

Dr. Kulovec o nalogah poljedelskega ministrstva.

Zagreb, 27. sept. (Izvirno.) Današnji »Hrvat« objavlja obširen intervju z ministrom za kmetijstvo dr. Kulovcem. Minister dr. Kulovec je izjavil, da je prejšnja vlada imela zelo malo smisla za kmetijstvo in da je zapustila celo kopo neresenih ali pa še ne dovolj preštudiranih vprašanj svojemu nasledniku. Zato je težavno takoj pokazati na kakšno delo, ker je treba vse šele pripravljati. Za Hrvatsko, posebno za Zagreb, je velevažno vprašanje uravnava Save. Drugo važno vprašanje za Hrvatsko je vprašanje agrarne reforme. Glede uravnave Save se vrše pripravljala dela, glede agrarne reforme pa se je minister dr. Kulovec sporazumel z ministrom za agrarno reformo, da se delitev veleposesev na Hrvatskem začasno ustavi, da se izognemo napak, ki so se dogodile v Vojvodini, kjer so vsled agrarne reforme vsa veleposesstva naravnost uničena, tako da tudi ljudstvo od te zemlje nič nima. V prihodnje bodo sklicane po vseh krajih države gospodarske ankete, da bo imela vlada jasen pregled o potrebah gospodarjev, ker iz centrale same se ne da vsega razvideti, kar kmetije potrebujejo. Posebno pozornost bo minister posvečal zadružništvu, ki potrebuje predvsem cenen kredit za svoj razvoj. Prvi kredit za zadruge upa dobiti minister od poštne hranilnice, koje uprava bo o tem vprašanju sklepala že na svoji prvi prihodnji seji.

KRALJ SE VRNE V BELGRAD DANES.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Kralj in kraljica se vrne jutri v Belgrad. Kralj bo sprejel ministrskega predsednika in posamezne ministre.

NARODNA SKUPŠČINA.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Predsednik vlade Davidović je bil danes pri skupniškemu predsedniku Ljubi Jovanoviću radi ugotovitve dneva, sestanka narodne skupščine. Dan še ni določen.

DR. LAGINJA PRI DAVIDOVIČU.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Pri ministrskem predsedniku Davidoviću je bil bivši hrvatski ban Matko Laginja in se je z njim razgovarjal o tekočih vprašanjih. Največ sta se razgovarjala o gospodarskih vprašanjih, ki so v zvezi z zapadnimi kraji, predvsem o vprašanjih, ki se morajo urediti med našo in italijansko državo med bivšimi pokrajinami Istre in med onimi, ki pripadajo naši državi, to so otok Krk in občina Kastav.

MINISTRI MED LJUDSTVOM.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Danes je odpotoval v Jagodino minister za javne zgradbe Dragutin Pešić, da se udeleži kmetijske razstave. Istotja je odpotoval tudi notranji minister Nastas Petrovič, da se udeleži proslave 25letnice učiteljskega v Jagodini. Nocoj odpotujeta v Kragjevac na slovesnosti v spomin čehoslovaskim žrtvam prosvetni minister dr. Korošec in vojni minister Hadžić. Poljedelski minister dr. Kulovec je danes prispel v Skoplje na otvoritev kmetijske razstave v Južni Srbiji. Ker je precej ministrov odsotnih, se seje ministrskega sveta ne bodo vršile, dokler se ministri ne vrnejo.

NEUMESTNI ALBANSKI PROTEST.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Ali Riza beg Colonja, albanski poslanik v Belgradu je bil danes pri zunanjem ministru radi vpada na črnogorsko-albanski meji. Ali Riza beg Colonja je protestiral proti vpadom. Njegov protest pa je neumesten, ker so Črnogorci prekršili mejo samo zato, da vzamejo stvari, katere so jim Albanci vnesli. Albanci so odvedli tudi dve dekleti, katere so baje onečastili.

Protagerovi načrti.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) »Politika« poroča: Protagerov in njegovi pristaši so razglasili, da je Todor Aleksandrov žrtev Srbov; njegovi ubijalci so bili samo orožje v srbskih rokah. Zato so sklenili maščevati se za svojega voditelja. Za glavo Todor Aleksandrova mora pasti načelnik kraljevine SHS in z njimi tudi nekoliko glav najvplivnejših državnikov v Belgradu. V zapisniku, v katerem je komitè za beležil svoje odločbe, stoji tudi dan, ko prično s svojim maščevanjem. Istočasno z dnem so določeni ljudje, ki bodo atentat izvršili. Ako bodo atentati uspeli, se mora četniška akcija v južni Srbiji takoj začeti. Odbor se nadeja, da bodo važni dogodki obrnili pozornost Evrope na Makedonijo in to ravno hoče komitè s to akcijo doseči. Protagerov in njegovi pristaši dobro vedo, da bo ta zločin zadosten povod za zasedbo vsaj zapadne Bolgarije. Ali ravno v tem vidijo uspeh svojih načrtov, ker smatrajo, da bodo potem velike sile intervenirale.

IZ DEMOKRATSKE STRANKE.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Pristaši demokratske stranke v okraju Vršac so imeli večeraj shod, na katerem so sklenili vstopiti v Davidovičovo skupino.

REVIZIJA URADNIŠKEGA ZAKONA.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Komisija za revizijo uradniškega zakona je morala podaljšati delo, ker še ni izvršila vsega dela. Vršila se bo razprava o tem, ali se naj izvrši revizija one odredbe, ki pravi, da se ponovno ne morejo sprejeti v službo osebe, ki niso bile v službi do 1. septembra prejšnjega leta. Zdi se, da vlada vztraja na tem, da se ta odredba spremeni tako, da se pod gotovimi pogoji vrnejo v službo tudi oni uradniki, ki so bili vpo-kojeni, predno je uradniški zakon stopil v veljavo. Druga sprememba bi bila revizija razlik v plačah v posameznih kategorijah. Nekaj članov komisije zastopa mnenje, da naj bi se vstavila v zakon tudi možnost nove redukcije uradništva v vseh strokah. Ko bo končano delo z uradniškim zakonom, bo komisija obravnavala uredbo o draginjskih dokladah, ki tudi ne odgovarja uradniškim potrebam.

OBTOŽBE PROTI BIVŠIM MINISTROM.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Obtožnica radi zlorab, ki so bile odkrite v ministrstvu za trgovino iz časa dr. Vojića, je končana. Dodati je še treba nekaj podatkov v aferi s tovarno »Ferum« v Subotici. Za obtožbo proti bivšem ministru za vere dr. Vojislavu Janjiću so odkriti novi podatki za nekaj denarnih izdatkov fingiranim duhovnikom, ki jih sploh ni bilo, ali pa nimajo nobene zveze z duhovniškim stanom. Vsi ti posamezni slučajji se bodo zbrali, na kar bo obtožnica izročena narodni skupščini.

PREMEMBE V DIPLOMATIČNI SLUŽBI.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Po poročilih zemljoradniških »Novosti« se pripravljajo v zunanjem ministrstvu večje osebne diplomatske spremembe. Tako se zdi, da bodo vpokojeni trije poslaniki: Jovan Marković, Milan Jovanović in Antonijević. Dosedanji poslanik na Dunaju Milojević bo premeščen v Atene. Govori se, da bo imenovan Trumbić za poslanika v Društvo narodov. Dosedaj naša država ni imela svojega poslanika v Društvo narodov.

ZEMLJORADNIŠKI KONGRES.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Zemljoradniška stranka bo imela jutri in pojutrišnjem velik zemljoradniški kongres v Belgradu. Pred otvoritvijo zemljoradniškega kongresa bodo imeli velik javen shod. Dosedaj so se prijavile k udeležbi vse organizacije

Zemljoradniške zveze iz vseh krajev države. Jutri se bodo vsi delegati zbrali pred tajništvom Zveze in bodo korporativno odšli na zborovanje. Kongresu bodo prisostvovali gostje iz Varšave, Ukrajine, lužiskih Srbov in vodstvo bolgarske zemljoradniške stranke v emigraciji. Pričakujejo gostov iz Aten, Bukarešte, Berlina, Budimpešte in Kristijanije. Zemljoradniki so nameravali napraviti sprevod po Belgradu, ali notranje ministrstvo jim tega ni dovolilo.

ZELEZNIŠKA POGAJANJA.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) V ministrstvu za zunanje zadeve se je danes vršilo posvetovanje o tarifnem vprašanju z ozirom na železniška pogajanja, ki se vodijo z Madžarsko in Italijo in ki se bodo začela z nekaterimi drugimi državami. Tem pogajanjem so prisostvovali kot delegati iz ljubljanske trgovske zbornice g. Mohorič, kot delegat zagrebske trgovske zbornice dr. Fleischer. V imenu Izvoznikaškega društva je prisostvoval Srečković, kot delegat trgovske zbornice v Belgradu Marović.

Zasedanje Društva narodov.

Zeneva, 27. sept. (Izv.) Razorožitvena komisija je danes razpravljala vprašanje trgovine z orožjem in pa uporabo kemičnih sredstev v vojni.

Zeneva, 27. sept. (Izv.) Danes dopoldne je dr. Beneš v odboru za razorožitev pod predsedstvom Politisa podal poročilo o načrtu za razsodništvo v mednarodnih sporih, sankcijah proti napadalcu in razorožitvi. Načrt določa obvezno razsodništvo, podaja objektivni kriterij za napadalca in določa gospodarske ter vojaške sankcije proti njemu. Komisija je sprejela poročilo z velikim odobravanjem in Politis je dr. Benešu v imenu vseh prisrčno čestital. — Na tozadevno vprašanje francoskega delegata Boncoura je dr. Beneš izjavil, da se bodo sankcije proti napadalcu izvajale tudi proti državam, ki niso članice Društva narodov, ako napadejo državo, ki je njega članica.

PONOSNA NEMČIJA.

Zeneva, 27. septembra. (Izv.) V krogi, ki imajo dobre zveze z vodilnimi osebami Društva narodov, zatrjujejo, da Nemčija ne bo zahtevala samo stalnega mesta v zastopu Društva narodov kot pogoj za pristop, ampak da si bo pridržala tudi pravico zahtevati v ugodnem trenutku revizijo mirovnih pogojev in pa večjo armado kot je ima doslej. Če bo Nemčija res vse to zahtevala, utegne biti odpor proti sprejemu Nemčije v Društvo narodov jako velik.

KULTURNI BOJ V FRANCIJI.

Pariz, 27. sept. (Izv.) Francoski kardinali so izročili Herriotu spomenico, v kateri zahtevajo, da se francosko poslanstvo pri Vatikanu ne ukine, ker so zveze z Vatikanom važne za francosko vnanjo politiko sploh.

Pariz, 27. sept. (Izv.) V svoji spomenici izročajo francoski kardinali dalje željo, naj bi ostalo razmerje med cerkvijo in državo še nadalje prisrčno, kakor je postalo tekmo vojne. V slučaju nasilja pa se bodo katoliki branili, ker imajo kot polnopravni državljani tudi svoje pravice.

PRED NOVIMI VOLITVAMI V ANGLIJI.

London, 27. septembra. (Izv.) Politični krogi z veliko napetostjo pričakujejo, kaj bo govoril Mac Donald na velikem zborovanju Delavske stranke v Derbyju. Odgovarjal bo na sledeča vprašanja: 1. Kaj namerava ukreniti vlada, če združeni konservativci in liberalci odklonijo angleško-rusko pogodbo? 2. Kaj misli ukreniti vlada proti določbam Dawesovega načrta, ki ogrožajo angleški izvoz? in 3. Kakšno vlogo naj igra angleška mornarica, če bo sprejet razorožitveni načrt, ki ga izdelujejo v Zenevi? Od odgovora na ta vprašanja je odvisno, če bodo nove volitve v Angliji že pred Božičem ali pa kasneje.

BORBA ZA NEODVISNOST EGIPTA.

London, 27. septembra. (Izv.) Sestanek med Mac Donaldom in Zaglul-pašo je potekel jako dramatično. Zaglul-paša je predlagal popolno neodvisnost Egipta in Sudana, za taborišče angleških čet pa je predlagal

Zaglug-paša svet pri Aleksandriji, ki meri 50 kvadratnih milj. Ti predlogi so spravili Mac Donalda v silno nevoljo, tako da je verjetno, da se pogajanja ne bodo več nadaljevala.

PROTI ANGLEŠKO-RUSKI POGODBI.

London, 27. septembra. (Izv.) Churchill, ki je postavljen zopet za kandidata na listi konservativcev, je na nekem zborovanju govoril silno ostro proti podpisu angleško-ruske pogodbe in izrazil željo, da se v tem vprašanju sporazumejo konservativci z liberalno stranko. Proti podpisu pogodbe jako ostro nastopa tudi Lloyd George.

DEMISIJA OGRSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA.

Budimpešta, 27. septembra. (Izv.) Minister za zunanje zadeve Daruvary bo odstopil. Njegov odstop spravljajo v zvezo z neprijetnostmi, ki jih je imela ogrska vlada ko so našli morilce Erzbergerjeve na Ogrskem, kjer so se skrivali takorekoč pod zaščito ogrske vlade.

POSODILO ZA NEMČIJO.

Pariz, 27. septembra. (Izv.) »Informations« poroča iz Washingtona, da bodo posojila za Nemčijo dali na podpis sredi oktobra. Emisijski kurz bo znašal 95, obresti pa 7 in pol odstotka, tako da bo znašalo obrestovanje pravzaprav 8 odstotkov.

Iz dežele nebeških sinov.

Dramatis personae:

Čiliska stranka:

Či Si Iuen: guverner province Kiansu in nadzornik nad provincami Nanhei, Čekian in Kiansi.
Vu Pej Fu: diktator v Čiliju (Peking).
Fen Ju Hsian: general v Čiliju.
Čan Kuin Min: general province Fokien.

Anfuška stranka:

Lu Jon Sian: guverner province Čekian.
Toan Či Juei: vicemaršal, šef anfuške stranke.
Čan Tat Lin: guverner Mandžurije.
Sun Jat Sen: predsednik Kantonu.

Neodločeni:

Fan Ki Jao: guverner v Junanu.

Odkar Kitajska nima dinastije, jo vladajo tokuni, to je generali, ki so guvernerji provinc, katere si lastijo samolastno. Republikanska vlada s predsednikom, podpredsednikom in premierom v Pekingju je zgolj orodje v rokah najmočnejšega tokuna. Ti močje so stare mandarinske miselnosti, ki smatra 300 milijonov duš zgolj za šahovske figure, s katerimi igrajo za svojo oblast. Povodnji, suše, lakote in epidemije se jih ne tičejo, kajti vsi so si z ropom, davščinami in špekulacijami dobro nabili žepe, tako da vsak od njih predstavlja težkega milijonarja, in sicer v ameriškanskih dolarjih. Navadno tiči za vsakim kaka vevlast, ki od njihovih medsebojnih sporov vleče dobiček in si svoje usluge pusti plačati z rudniškimi, železniškimi in drugimi koncesijami. Vse je kupčija, tudi mesto predsednika republike ali premiera ministrskega kabineta (zdaj dr. Jen) doli do navadnega vojščaka, napredaj je vse, tudi vest in nesramnost korupcije je tako velika kakor nikjer drugod na svetu. Svoje medsebojne vojske smatrajo tokuni za »manevre, pri katerih nasprotnik ni fingiran kakor v Evropi.« Seveda žive ti vojščaki od ropa nad dobrim in mirnim prebivalstvom, ki ječi pod jarmom svojih despotov.

GUVERNER V NEWYORKU.

Newyork, 27. septembra. (Izv.) Za guvernerja v državi Newyork je bil izvoljen sin bivšega predsednika Zedinjenih držav Teodor Roosevelt.

RESEN POLOŽAJ V MEZOPOTAMIJI.

London, 27. sept. (Izv.) Iz Bagdada poročajo, da se je angleški vojaški oddelek umaknil pred prodirajočimi Turki.

London, 27. sept. (Izv.) »Times« smatrajo položaj v Mezopotamiji za jako resen.

NEMIRI NA KITAJSKEM.

London, 27. sept. (Izv.) »Times« poročajo iz Šanghaja, da vlada v okolici mesta mir.

TOŽBA RADI RAZBURLJIVIH VESTI.

Pariz, 27. sept. (Izv.) Državni pravdnik je dvignil obtožbo proti listu »Liberte« zaradi razširjanja neresničnih in razburljivih vesti, ker je poročal, da so nad Parizom ponoči krožili nemški aeroplani.

BOJI V MAROKU.

Madrid, 27. sept. (Izv.) V sektorju Omara so španske čete brez incidenta zapustile 4 postojanke. — Zveza med Tetuanom in Čečuanom se vzpostavlja. — General Castro-Gironna je dospel s svojo kolono v Kokarbo.

Generali imajo vsak svojo stranko, ki maskira njihove samopašne interese. Teh strank je na Kitajskem nebroj, delujejo tajno in imajo veliko moč. Pred tremi leti je bila na vrhu stranka Anfu, katero je razbil sedanji diktator severne kitajske province Čili, v kateri leži Peking. Vu Pej Fu, ki se pusti častiti za kitajskega Napoleona. Zato se stranka Vu Pej Fua imenuje čiliska. Načelnih razlik med tema strankama menda ni, sicer pa Kitajce razumi sam Bog. Anfuisti so zaenkrat razbiti, imajo pa še šefa v osobi vicemaršala Toan Či Jueia, ki edini od kitajskih velmož ni obogatel in slovi kot poštenjak. V oficijelni službi pa je od anfuistov samo Lu Jon Sian, guverner province Čekian, južno od ustja Jancekiana, verni pristaš Toana (kitajska imena se zaradi kratkosti lahko okrajšajo na prvi zlog). Lu je prišel zadnje čase v konflikt s Či Si Iuenom, in sicer zato, ker hoče Či zavladati nad vsemi provincami ob nižjem Jancekianu, predvsem pa nad Lujevo provinco Čekianom. Ob nižjem Jancekianu se nahajajo province: Kiansu na severu, koje guverner je Či, potem Nanhei s Šangajem ob samem ustju reke in Nankingom, potem Čekian na jug in Kiansi na jugozapadu. Či je nadzornik nad Nanhejem, Čekianom in Kiansijem, bi pa rad postal pravi gospodar nad vsemi, kajti gospodstvo nad nižjim porečjem Jancekiana pomeni nepremagljivo pozicijo zaradi posesti Šangaja in Nankina in bi iz Čija napravilo tudi nevarnega tekmeča vsega močnejšemu Vu Pej Fuju, gospodarju severa. Zaenkrat pa je Či zavezanik »Napoleona«, ker ga prištevajo radi njegovega nasprotstva do čekianskega tokuna Luja k čilistom, ki jim je glavni Vu Pej Fu. Tretji med čiliskimi potentati je guverner Fokien, Čan Kuin Min. Vrhtega se nahaja na njihovi strani še general v Čiliju, Fen Ju Hsian, ki je kristjan.

Kakor vidimo, razpolagajo čilisti z močnimi silami, toda anfuisti imajo za sabo najmočnejšo, najbolj organizirano in

popularno stranko, takozvano Kuo Min Tan, ki jo vodi predsednik južno od Fokiena ležeče republike Kanton, znani Sun Jat Sen. Ta se boji, da ne bi Čekian oziroma nižje jancekiansko porečje prišlo v oblast čilistov oziroma Vu Pej Fuja, to je severa, ker bi bila potem neodvisna južnokitajska republika Sunova ogrožena oziroma bi prenehala, kajti Peking in Kanton sta starodavna sovražnika. Vsled tega podpira dr. Sun Luja proti Čiju, tembolj ker fokijski guverner, ki je najbližji Kantonu, podpira sever. Kakor vidimo, je torej borba, ki se je zaenkrat vnela med Čijom in Lujem okoli Šangaja, s tega stališča borba med severom in jugom za vpliv in obvladanje srednjih obrežnih provinc Kitajske ob nižjem Jancekianu, do čim centralne in zapadne province zaenkrat še niso zapletene vanjo, utegnejo pa biti kmalu potegnjene v vrvež državljanske vojske.

Najbolj južna oziroma jugozapadna provinca, ki meji na francoski Tonkin in angleško Birma, Junan, je v rokah Tan Ki Jao, ki čaka, kdo bo močnejši, da se mu pridruži. Ogromna Mongolija, ki stoji pod formalno suvereniteto Kitajske, se tudi že nevarno giblje, in zahteva neodvisnost tako od kitajskega kakor od ruskega vpliva. Najbolj pa pride v poštev Mandžurija, bogata na žito in prevažna vsled vzhodnokitajske železnice, ki veže Peking z Rusijo. Tu vlada general Čan Tso Lin, ki ima primeroma najbolj izurjeno armado na razpolago, ker se zaradi ruskega in japonskega nadzorstva v tej provinci nahaja vedno v pripravljenosti. Čan Tso Linu se hoče tudi gospodstva in ker mu je Peking oziroma čiliska provinca najbližja, je uporabil borbo med anfuisti in čilisti v to, da organizira pohod na Vu Pej Fuja, ki morebiti nima na razpolago tolikih kopnih sil kakor mandžurski mogotec, pač pa vso mornarico. Boj med Čijem in Lujem je torej le kulisa, za katero se pripravlja odločitveni spopad med obema najmočnejšima potentatoma Kitajske.

Človek se vpraša, da li te borbe nimajo kakšnega državnopolitičnega ozadja? Večina teh potentatov so ljudje nizkih moralnih kvalit, nekateri navadni roparji, vsi pa veliki izkoriščevalci, če izvajamo Toana, in bližnji vzroki njihovih »bojnih iger« so samo neomejena lastniželjnost. Mogoče pa je, da so vendarle orodje neke višje nujnosti občega interesa. Pristaši že omenjene stranke ali sekte Kuo Min Tana trdijo, da je Toan — torej najboljši med vsemi — pristaš federativne ureditve Kitajske, dočim je Vu Pej Fu centralist. Torej bi bila sedanja državljanska vojska borba med centralisti in federalisti in s tega stališča morebiti potrebna. Sun Jat Sen je v zvezi z boljše-viki in propagira njihove ideje, zdi se pa, da je to bolj taktika; na vsak način je Sun odnekad prvi borec za federalizem. Zapletena pa je stvar po tem, da je Čan Tso Lin, katerega podpira rusofilski Sun, velik nasprotnik sovjetov, ki so z Vu Pej Fujem sklenili za Rusijo ugodno pogodbo gled svojih pravic v Mandžuriji in Mongoliji. Kako more potem Sun podpirati Čana? (Zadnji brzojav pa poroča, da se je Čan Tso Lin s sovjeti pogodil.) Na drugi strani se Či, guverner Kiansua, bori na strani čilistov proti anfujem, je torej zaveznik Vu Pej Fujev proti Čan Tso Linu, vendar pa je tekmeč »Napoleonov« za

mesto predsednika republike, za katerim Vu Pej Fu najbolj stremi. To so torej stvari, ki položaj zelo zapletajo. Kar se Vu Pej Fuja tiče, trdijo njegovi nasprotniki, da ga podpira Amerika, Čan Tso Linu pa baje pomagajo Japonci. Značilno je tudi, da se čilisti nadejajo premagati Čan Tso Lina stem, da podkupijo s 4 do 5 mil. dolarjev razne mandžurske stranke in vojaške poveljnike, ki bodo Čan Tso Linu streljali v hrbet. Na drugi strani pa bi Čan Tso Lin lahko pridobil zase Čija. Take vrste kupovanje in felonija je na Kitajskem vsakdanja navada, nad katero se prav nihče več ne zgraža.

Stališče čilistov je pa tudi zategadelj slabše, ker so že tri leta na oblasti in so se je preobjedli.

Moči, ki si stoje nasproti, štejejo na obeh straneh po 200—400.000 mož, dosti moderno opremljenih vojakov, nemalo pa tudi navadnih banditov.

Iz zunanje politike.

* Maroške domačine, ki so se uprli Španiji, podpira, kakor dokazuje londonški »Star«, v resnici Anglija, oziroma velika družba, ki si je od vodje vstavev Abdel Krime, že izgovorila velike rudniške koncesije. Sprčo tega bo Španija čisto gotovo podlegla.

* Nemško-nacionalna stranka zahteva od dr. Marxa, da se vlada izpopolni z zastopniki nemško-nacionalne stranke, ki ima 6 milijonov volivcev za seboj. Nemško-nacionalna stranka je omogočila sprejetje londonskih sklepov, oziroma Dawesovega načrta, vsled česar je le logično, da se njenim zastopnikom da mogočnost sodelovati v vladi, ki bi potem predstavljala koalicijo vseh meščanskih strank. — Centrum je proti vstopu nemških nacionalcev v lado.

* Vest o ukinitvenju nemško-angleških pogajanj glede trgovinske pogodbe se oficijelno z obeh strani dementira. Pogajanja so se samo prekinila, ker so nastale težave, vsled česar se bo morala najti nova podlaga za nadaljnja pogajanja. — Ob enem se vrše predpriprave za zaključitev trgov. pogodb med Nemčijo in Francijo.

* Volivna kampanja na Angleškem se je takorekoč že začela. Od 7. do 10. oktobra se vrši strankarski zbor delavske stranke, kateremu bo predsedoval Mac Donald. Zbor bo postavil volivno parolo za volitve v parlament, ki se bodo vršile ali pozimi 1924 ali pa zgodaj spomladi 1925. Delavska stranka bo zahtevala po-državljenje rudnikov in elektricitetnih naprav ter veliko državno konsumno organizacijo.

* Notranjepolitični položaj v Italiji. V kratkem se zbere liberalna stranka na kongres v Livornu. Kongres bo odločil, ali naj liberalna stranka podpira fašizem ali pa opozicijo proti Mussoliniju. V stranki se borijo desničarska, levičarska in srednja struja. Zdi se, da bo večina za lojalno sodelovanje s fašistovsko vlado. Ta stvar je nekoliko opogumila fašizem.

* Arabsko federacijo snuje Anglija. Šef federacije bi bil Hussein, kralj Hadžusa. Računa se na to, da njegov nasprotnik emir Ibn Said v Nedždu, vstopi v federacijo. Osnovali bi se višja zbornica, v kateri sedeli vsi emiri, in nižja zbornica. Zanimivo je, da se kot glavno mesto ime-

Georges:

Slovenščina in Slobenarji.

IV.

— S slovenščino je dandanes tako kakor z mesenimi (ali kakor se pravi, kranjskimi) klobasami, je rekel Munla Bekir.

>Kako to?< vprašam jaz.

— Pred vojsko si skoraj povsod dobil dobre mesene klobase in malokje slabe, in vsak človek je vedel, kakšna mora biti klobasa, če je dobra. Po vojski je pa narobe: nikjer ne dobiš dobre klobase, pa tudi nihče ne ve, kakšna mora biti, da je dobra.

— Takisto je s slovenščino. Pred vojno so še časniki dosti dobro pisali, da ne govorim o leposlovnih delih, v katerih je bil napram nekaterim današnjim vprav vzoren jezik, in ljudje so tudi vedeli, kakšen mora biti ta jezik, zlasti dijaki, danes pa nihče, zlasti ti ne vejo tega in časniki z malimi izjemami pišejo tako, da se človeku obrača želodec. V leposlovnih delih, zlasti v prevodih (so tudi jako častne izjeme) pa je ponekod tak jezik, da je Bog se usmili.

Zadnjič sem čital neko pesem od mlajšega pesnika, pa sem mislil, da si bom zobe polomil. Saj misel ni slaba, zunanja oblika tudi ne, besede so tudi slovenske, dasi malo bolj »moderne«, toda kako so te besede druga zraven druge postavljene! To so taki soglasniki, nakopčeni, da ne vem, kdo more pesem brez velike vaje gladko deklamirati. Ko se prvič čita na glas, je tako, kakor bi orehe trli ali kakor bi velikonočna raglja pela. Tako ragljanje je moderno, zato menda tudi lepo. Kaj bi rekel naš Prešeren, ko bi kaj takega čital,

on, ki je tako gledal na uglajenost in tekočnost besede.

— Kakšna vzorčna zveza je med jezikom in klobasami sicer ne vem, pa mora že biti kakšna, saj je znano, da vpliva jed človeku na telo in razum. — Toda k stvari.

— Že zadnjič sem Ti pripovedoval, kako zaničevan je slovenski predlog »za«, ki se veže s tremi skloni. Pa ker ima nemški »für«, ki se veže samo z enim sklonom, samo en pomen, in si mora nemščina za večino stvari ki jih mi lahko točno povemo s pomočjo predloga »za«, na različne načine pomagati, zato slobenar misli, da mora za njo bežljati. Ena taka pomoč je veznik »kot«. Na primer: Bil mu je kot tovariš. Torej kaj mu je bil? Ali mu je bil tovariš ali ne? Če mu je bil, se mora po slovensko reči: Bil mu je tovariš, ali za tovariša. Dalje: Služil je kot hlapec. Če je bil za hlapca najet, mora sužiti kot hlapec, če ne ga gospodar zapodi. Ampak domači sin ni za hlapca pri hiši, toda mora tudi delati kot hlapec. Potem: Vzeli so ga kot svojega; spoznali so ga kot nedolžnega. To je napaki! Za svojega se pravi in za nedolžnega. V inseratih se včasih čita: ... išče mesta kot knjigovodja. Takega človeka, ki misli, da bo pri kom igral knjigovodjo (kajti tak pomen ima kot v tej zvezi) ne pa da bo res knjigovodja ali za knjigovodjo, ne mara noben šef.

— Enako kakor predlog »proti« in veznik »kot« je pri nas postal v rabi predlog »preko«. Ker je v nemškem »über«, tam je pri nas »preko«. »Čez« je skoraj popolnoma izključen. Če praviš, da greš čez most, te že kdo dregne, če prideš morda po zraku, kajti samo s »preko« greš po tleh. Pa je »čez« ali

>preko« vseeno. Kajti pravi se tudi preko hiše, kar je isto, kakor če praviš čez hišo. Razloček je samo ta, da ima »preko« ki je nepristen predlog poleg pomenov, ki jih ima »čez«, še pomen »quer über«.

— Po mačehovski tudi ravnaš s predlogom skozi. Danes že skoro nihče več ne govori (pišejo še nekateri): s k o z o k n o, s k o z vrata, ali izvoz skozi Rakek, Jesenice itd., temveč: pri oknu ven, pri vratih ven in izvoz preko Rakeka, kar je popolnoma napakno.

— Sedaj pa te moram opozoriti na takozvane fraze: Še danes se spominjam, kako so nam v šoli pripovedovali, kako lepe fraze ima nemščina in da jih slovenščina nima; kako se da po nemško vse lepše povedati, po slovensko pa ne, in kako nas je bilo sram in kako smo skušali posnemati in prevajati tiste omledne fraze, tisti jezik, ki nobene stvari ne zna lepo naravnost povedati razen psov. Nobenega pa ni bilo, ki nam bi povedal, da je prav zato slovenščina lepa in kaj vredna, ker se vse brez fraze lahko pove. Da bi naštel vse tiste zoperne nemške fraze (ki še pravzaprav niso originalne, temveč iz francoskega prelozene), bi lahko napisal celo brošuro. Izmed najbolj navadnih sta pri nas (mod toliko in toliko drugimi): vlogo igrati; in odigrati se. Posebno zadnja je v našem jeziku neumestna nad vse. Na primer: »Strašen umor se je odigral itd.« Strašen umor ali sploh kaka taka stvar se v slovenščini zgodi (to se po nemško ne da povedati), ne pa odigra. Dokler se bodo take stvari samo odigravale, bo še zmeraj dobro. Umori se pri nas odigravajo samo na odru in pri teh odigravanjih umorih so ljudje tako ginjeni, da se jokajo, resnični

umori pa so jim samo senzacija in zadostilo njihovi pohlepnosti po krvavih klobasah. Zato je tudi kino zmeraj poln, kadar je tam kaj groznega videti, kar živce draži.

— Prav tako so iz nemškega privlečeni različni pleonazmi in nepotrebne besede, ki povejo samo po sebi umevne stvari. Na primer: »pri vršiš se razpravi« (radoveden sem, kakšna je »nevtršča se razprava«); »po predhodnjem odobrenju (pri takem izražanju se spomnim zmeraj na verz iz Vilharjeve Ljudmile: »Pes in lovec za jelenom, jelen pa naprej drvi«); med najlepše pa spada: »je umrl v 70. letu svoje starosti. I, čigave pa? Morda moje ali tvoje, ali svoje žene ali svojih otrok?

— Zadnjič sem čital kos nekega prevoda. Omenjam ti samo dve stvari: »viličasta (!) veja« in »puščica s sekiricami (!)«. Takim prevajalcem, ki ne vejo da se pravi Gabelast (ko bi vsaj rekel »vilasta veja«, rogovila in Pfeil mit Widerhaken — puščica z zalogumi, bi bilo treba parklje posekati. Z besednim zakladom 300 besedi se ne dajo prevajati svetovna dela tako, kakor se spodobi in da bi bila tudi v slovenščini vredna svojega svetovnega slovesa. Toda pri nas so ljudje, ki vsakega, ki ima jezik v oblasti in obsežen besedni zaklad v glavi, obdolžijo, da ima težak jezik, da ga ljudstvo ne bo razumelo, in da išče besede po Pletersniku itd. ter da je treba poljudno prevajati. Ti ljudje ne vedo, kako priprosto ljudstvo plane po knjigi, ki je pisana v lepem jeziku ne pa v slobenarščini. To ti lahko pove vsak založnik.

— Povem ti, Georges, da sem že obupan, ko vidim, kako se slovenščina čim dalje bolj kviri in zanemarija. Čim dalje smo izpod nem-

nuje Bagdad, ki je v Iraku. V tej federaciji bi bila tudi Palestina.

Čičerin je te dni podal izjavo, v kateri dolži anglo-ameriški blok nove imperialistične ofenzive proti Uniji sovjetskih republik. Obdolžuje Hughesa in Mac Donalda, posebno pa prvega, ki je državni tajnik severne Amerike za zunanje zadeve, da je zanetil vstajo v Georgiji in da se vmešava v kitajsko državljansko vojno; Angliji pa očita, da je kriva homatij v Afganistanu, Perziji in Arabiji, kar da je vse naperjeno proti Rusiji.

Radičev triumf v predstavi bivših režimovcev.

Politične vesti.

+ Le ne prenašaj! »Jutro« se grozno jezi, ker je njegov vir »resnice«. Pribeževalec dnevnika »Reč« tožen radi klevet, s katerimi je obsul ministra Sušnika. Ta jeza je sicer popolnoma razumljiva, pa kljub temu bi »Jutro« svetovalo, da se ne prenašaj s ponatiskovanjem klevet v »Reč« in podobnih glasilih. Za take laži se dobi mazilo tudi v Ljubljani in ne samo v Beogradu!

+ Dvoletna vloga SKS. Samostojna kmetijska stranka, je združena s srbsko zemljo-radniško stranko, katera podpira sedanjo vlado. Mislimo, da iz prepričanja in potrebe, ker če bi bil ostal PP. nasilni režim, srbski zemljo-radniki ne bi dobili niti enega mandata, v svobodnih volitvah pa se bodo razvili. Poslanec SKS g. Pucelj je član vladi naklonjenega zemljo-radniškega kluba. Njegovo glasilo »Kmetijski list« pa piše tako, kakor bi bil klub, ki mu g. Pucelj pripada, v najhujši opoziciji proti vladi in skuša svoje ljudi — varati. To ni lepo in ne pošteno, pa tudi ne bo — nič pomagalo.

Škega jarma in čim manj znajo ljudje nemščine, temveč je germanizmov. Ako so ti germanizmi oblečeni v jugoslovenščino, niso prav nič lepši, nego še grši. Sploh se pa pozna vpliv nemščine zlasti pri srbohrvatskih časnikih prav tako, če ne še bolj, nego pri slovenskih. Zakaj ne bom razmotrival, ampak res je tako.

»Saj bodo šole kaj napravile«, potolažim prijatelje.

— Šole? Šole ne bodo nič napravile pri odraslih, še pri otrokih ne vem, če kaj bojo. V šoli se je treba učiti in še celo več let, Slovenec, še bolj pa slobenar hoče že vse sam znati ali pa vse imeti takoj ali pa vsaj »odmah«. Kaj pa ti misliš? Kako bi se pomagalo?

Mislím da bi se dalo najprej pomagati z državnimi podporami in evveličnimi dnevi, ki so se včasih jako obnesli, mu odvrnem.

Munla Bekir me pogleda od strani in pravi: — Kako to?

+ Z državnimi podporami in evveličnimi dnevi bi se podprli mesarji (ki so vsi reveži), da bi lahko boljše klobase delali, potem bi bila po tvojem tudi slovenščina takoj boljša, sem rekel in se odmaknil, misleč, da me bo Munla Bekir udaril. Pa me ni, ampak samo zasmejal se je na glas in pristavil:

— In te klobase bi se zalile s slovenskim vinom, pijačo, ki daje, kakor pravi Zagloba v »Z ognjem in mečem«, pomešana s krvjo, tisto tekočino, od katere se po vsem telesu raztaka močvina, od katere, česar obojega nam je treba.

Novi tečaj za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. LEGAT, Maribor, Slovenska ulica 7. telefon 100, 5197

+ Vse proti samostojnim demokratom.

»Narodni Dnevnik« je objavil že celo serijo člankov proti samostojni demokratični stranki, ki ji očita, da je vse zapravila in doživela popoln fiasko na celi črti, na političnem, gospodarskem in prosvetnem polju. V zadnji številki si privoščiti med drugimi na račun Žerjavove polomije tudi sledeči stavek: »Da doživeli smo celo to pikantnost, da je veljala SLS kot zaščitnica univerze, JDS pa kot njena nasprotnica.« Trditev »Narodnega Dnevnika« moramo popraviti. SLS ni samo veljala kot zaščitnica slovenske univerze, marveč je tudi dejansko bila, kakor je JDS dejansko bila njena nasprotnica. Pošteni ljudje ne ostajajo na polovici pota do resnice!

+ »Jutrova« mistifikacija. »Jutro« smo v njegovem demagoštvu ujeli in ker mu je to kajpak neprijetno, skuša to dejstvo prikriti s prosto, ponovno mistifikacijo. Pribili smo dejstvo, da je samostojni demokrat Svetislav Popović govoril proti temu, da se Ljubljana uvrsti v I. draginjski razred. Opozicijska poslanka Kocić in Dukanac sta predlagala, da se vsa mesta, ki so sedež oblasti, uvrstijo v I. draginjski razred, ne samo mesta, ki jih je predlagal finančni minister. Pri glasovanju pa se je pokazalo, da je bil ta predlog prosta demagogija, ker večina, ki jo ima v dosedanjem finančnem odboru do — 20. oktobra — opozicija, za ta predlog sploh ni glasovala, seveda tudi ne Svetislav Popović, pač pa je glasovala proti predlogu finančnega ministra in odjedla tako Ljubljani I. draginjski razred. Jutrova mistifikacija je vrh tega tudi strašno otrčja. Saj ima opozicija v odboru vendar večino, bo vsak človek, ki ima še malo možgan v glavi, vprašal, kako torej bi mogla vladna manjšina v odboru odjesti Mariboru I. draginjski razred? Hinavci in demagogi so se sami ujeli v svojih lažeh.

Štajerske novice.

OB GROBU + DR. PAVLA TURNERJA.

Z dr. Pavlom Turnerjem je zdrknila v večnost postava enega izmed tistih redkih Slovencev, ki jih neodoljiva sila vodi po širnem svetu, ne da bi pri tem pozabili na svojo domovino. Psevdonim na njegovih potopisnih študijah je bil nekak simbol. Bil je Ahasver, dokler ga koprneča želja po mirnem zatišju ni zaustavila pod divnim vinskim gričem in nemško Kalvarijo...

O dr. Turnerju se more reči, da je bil Evropejec kat eksoten. Že rano se je podal v svet. Ni šel v Gradec; ostal ni niti v Avstriji. Zanimal ga je zapadni svet, zato je študiral v Strassburgu. Potem ga vidimo v Londonu. Spočetka mu prede huda. Prebil se je kot trgovski pomočnik; tako mu je bil olajšan neumorni študij. Pozneje ga vidimo kot vzgojitelja v dunajski aristokraciji. Mladi doktor filozofije poučuje v rodbini grofa Andrassyja, snuje stike z odločujočimi možmi bivše monarhije, nato se pojavi zopet v Londonu, Parizu, v Skandinaviji, skratka: Evropa mu postane druga domovina. Dr. Turnerju, znanemu učenjaku, so bila vrata povsod odprta. Občeval je z vplivnimi osebnostmi zapada, z diplomati, učenjaki, literati in žurnalisti. Govoril je perfektno 8 jezikov.

Dr. Turner je bil vzor slovenskega rodoljuba. Kot svetovni potnik je spoznal naš mali narod in težnjami, življenjem in običaji velikih narodov. Vzdrževal je neprestano stike z našimi politiki, pisatelji in rodoljubi ter jim dajal velikopoteznejše smernice in vzpodbud za delovanje. Akademski mladina je našla v njem idealnega mecenata, ki je rad pomagal, kjer je bilo treba, a podpiral je le vredne dijake. Njegov idealizem je bil tolik, da je podpiral naše umetnike in pisatelje, s prihranki, ki življenja. Morda je bil to povod, da se ni oženil. Ostal je samec.

Dr. Turner ni bil velik pisatelj, podaril ni slovenskemu narodu kakega velikega znanstvenega dela, ali vse njegovo delovanje kot celota je ogromen prispevek k zgradbi slovenske kulture. Kot pravi gentleman — Nemec bi dejal Mann von Welt — je vnašal pokojni Tr. Turner v inteligenco našega naroda ono svetovno širokogrudnost, ki je mnogih, žal, niso razumeli. Tako se je zgradil naš veliki spomenik naše »narodnorevolucionarne« epohe, ki je vrgla celo Tegetthoffov spomenik v ropotarnico. Junak bitke ob Visu mu je bil nekak simbol, češ, celo severna Slovenija je bila soudeležena v borbi proti grabežljivosti, zato se mora ohraniti velikemu rojaku Maribora častno mesto. Dr. Turner je dal iniciativo, da se Tegetthoffov spomenik obnovi, ali našel je gluha ušesa...

Svoje premoženje je poklonil slovenski visokošolski mladini. S tem si je postavil najlepši spomenik, a Slovenci — zlasti Mariborčani — se bodo s pijeteto spominjali sivolasega, vzravnane gospoda, ki je pod Kalvarijo z ljubeznjivo gojil trte in se sprehal po svojem posestvu. Ob njegovem grobu tuguje ves slovenski narod.

OBČINSKE VOLITVE V CELJU.

Žerjavovi batinaši.

V slovenskem Celju so v noči od 25. na 26. septembra leta 1924 Žerjavovi pobalili metali debelo kamenje v dr. Ogrizekovo stanovanje, ki se nahaja v drugem nadstropju na Kr. Petra cesti. Pobili so šipe in ogrožali telesno varnost dr. Ogrizekovih domačih. Zadeva je bila takoj javljena policiji, ki stvar dalje preiskuje. To hajduško pobalinstvo je plod nesramnega hujškanja celjskih demokratov in predrznega pozivanja celjske »Nove dobe« na bojkot in na nož proti vsakemu Celjancu, ki ne drži s celjsko demokratično frakcijo in na vsa usta ne hvali njenega dosedanjega slabega gospodarstva na celjskem mestnem gospodarstvu. To si upa ta frakcija uprizorjati pod pretezo nacionalizma, ker misli, da bo te vrste agitacija najbolj vlekla, čeravno pri občinskih volitvah v Celju danes ne gre za obrambo slovenstva, ker ni niti najmanj ogroženo.

Da je volivna agitacija z geslom, da gre v Celju za slovenstvo, kakor je šlo zares v Mariboru, le krinka, najbolje dokazujejo grožnje, klevete in napad na dr. Ogrizeka. Javno delovanje dr. Ogrizeka ter njegovo vseskozi slovensko mišljenje sta vsej slovenski javnosti preveč znana, da bi mogli s takimi nevalificiranimi klevetami mešati ljudem pojme. Kdo pa je nosil v najhujšem času pred prevratom, ko je šlo res za slovenstvo ne samo Celja, marveč cele naše slovenske domovine, kot vojak glavo na prodaj in iztihatapljal najzaupnejše vojaške spise iz Celja na Dunaj Jugoslovanskemu klubu? Kdo je organiziral v času prevrata »Narodno stražo« v Celju? To je ravno tako grdo, da demokratični »nacionalisti«, ki se v času nevarnosti radi skrivajo, v času, ko je nevarnost minila, tako glasno kričijo o nacionalizmu, da je njihov nacionalizem postal že uprav sumljiv. Kadar gre za volitve, se ne morejo z nacionalizmom dovolj naširoko ustiti, ko pa gre za gospodarsko osamosvojitve, pa paktirajo z Nemci in z njimi »nacionalizirajo« podjetja, da morejo pod to krinko Nemci še nadalje gospodarsko dominirati, to pa samo radi tega, ker imajo oseben dobiček razni taki navidezni nacionalni kričaji. V Celju je svoj čas pobijala Slovenec nemška fakinaža. Hvala Bogu, da so ti dnevi za slovensko Celje za vedno minili, danes pa dela prav isto slovenska demokratična fakinaža med brati Slovenci. Se pa potem še more kdo čuditi, da so se strnili različni sloji in stranke zgolj v ta namen, da napravijo gospodarskemu absolutizmu Žerjavovih demokratov v Celju konec?

Nemoralna agitacija. Z ozirom na poročilo celjske »Nove dobe« o razgovoru njegovega urednika z g. dr. Jerovškom v Mariboru glede celjskih občinskih volitev smo prejeli iz Celja sledeči dopis: Ugotovljamo, da je g. Gračner, konceptni uradnik pri celjskem upravnem sodišču, ki se je mudil v Mariboru, vprašal pri dr. Hohnjeca nositelja mariborske slovenske liste dr. Jerovška, kaj je resnice na tem poročilu »Nove dobe«. Dr. Jerovšek je kategorično izjavil, da je vse prosta demokratična laž in navadna volivna izmišljotina in da on, dr. Jerovšek, niti nima časti poznati dičnega urednika celjske »Nove dobe«, še manj pa, da bi se bil kdaj z njim razgovarjal. Tudi g. dr. Leskovar, voditelj Slovenske ljudske stranke v Mariboru, je na telefonično vprašanje dr. Ogrizeka ravnotako zanimal, da bi se bil kdaj proti komu podobno izrazil, kakor so si to izmislili celjski demokrati.

Celjski frakciji mora pač že zelo trda plesti za magistratne stolčke in njeno celjsko stanovanjsko mizerijo, da je primorana poslati v volivni boj »resnice« takega kalibra, na ulico pa pretepaške pobaline.

š Lavantinski škof dr. Karlin se je dne 27. septembra odpeljal k Sv. Lenartu v Slov. Goricah na vizitacijo in birmovanje.

š Sestanek železničarjev v svrhu ustanovitve krajevne skupine Prosvetne zveze se vrši v Ptuj v nedeljo, 28. septembra.

š Javen političen shod SLS v Kapelah pri Brežicah bo dne 28. septembra po pozni službi božji. O političnem položaju poroča poslanec Zebot.

š Rekora proti občinskim volitvam v Mariboru pripravljajo Nemci in socialisti. Bo jim malo pomagalo. Bolje bi bilo, da bi se udali oboji v svojo usodo kakor vitez Zagorski.

š Sv. Lenart v Slov. goricah. V trgu Sv. Lenart v Slov. goricah je pri občinskih volitvah Slov. ljudska stranka dobila 6, a Žerjavovi samo tri odborniška mesta. Kljub temu pa Žerjavov general v Slov. goricah advokat dr. Milan Garišek ni miroval. Razpel je svoje mreže. Nadel si je masko sladkega snubca ter oblekel hlače velikega absolutnega nacionalista. Njegova namera je bila: razdvojiti odbornike SLS. Dr. Garišek je ponujal župansko mesto zdravniku dr. Lj. Krambergerju. Dosedanji župan Karel Aubl — katerega je pred 3 leti i dr. Garišek pomagal izvoliti — kar naenkrat ni bil več po godu. G. župan je stopil odločno na stran Slovenske ljudske stranke, ji je ostal zvest tudi pri letošnjih volitvah. Da bi vrgel baklo spora med pristaja SLS, je ponujal dvema vodilnima pristajamo SLS vse tri demokratske glasove za dr. Krambergerja. A naši so ostali trdni. Iz-

vonili se zopet starega župana, spoštovanega g. K. Aubla. Dr. Garišek pa je odšel z dolgim nosom. Sedaj grozi dr. Garišek z bojem »na nož«. Žerjavovih in Gariškovih groženj se prav nič ne bojimo. Bojkota pa še manj, ker je to dvorezen, pa zelo dvorezen nož, ki bo drugo stran vse drugače zarezal kakor pa našo. Zapomnite si to, g. dr. Milan!

š Orjunaši pri Sv. Lenartu v Slov. goricah so pred volitvami v trgu pobili šipe županu g. Aublu. G. poveljnik žandarmerije Ceh — prijatelj dr. Gariška ter agitator za »Jutro« — je bil natanko poučen o osebah, ki so pobijali šipe. Vprašamo državno pravdnštvo in žandarmerijsko komando v Mariboru, ali je g. Ceh kot komandir poslal poročilo o pobijanju šip? A znano nam je, da so bili med tistimi, ki so se s kamenjem v žepih plazili v temni noči od Retzerjeve gostilne proti Aublovi hiši tudi nekateri državni nastavljenici. Morda bi gg. dr. Cemer, Jagodič, Urbič in Samec lahko nastopili kot preče...?

š Mariborske vesti. 15 letnemu ključavničarskemu vajencu Henriku Bašu je padla na hrbet veliko železno omrežje in ga težko poškodovalo. Šestletni posestnikov sin Vlado Robič v Limbušu je padel tako nesrečno z voza, da si je zlomil roko. Oba so prepegljali v bolnišnico. — Katoliško prosvetno društvo v Melju ima v nedeljo 28. t. m. ob 17. uri popoldne običajni mesečni sestanek, na katerem se bo sprejemalo nove člane. — V Kazini bodo otvorili 28. t. m. ob 11. uri dopoldne kolektivno umelnostno razstavo naših »mladih«: Staplovska, Pirnata in Kosa. Razstava bo trajala do 19. oktobra. — Proti uredništvu »Volksstimme« je vložil tukajšnji policijski komisariat tožbo po § 103, in sicer radi objave članka »Der gesetzliche Wahlbetrug ist vollbracht«. Razprava utegne biti zanimiva, ker bodo socialisti — kakor pravijo — nastopili glede »volivnih mahinacij Narodnega bloka« dokaz resnice. — Podružnica društva kazniškiškega in jetniškega nadzorovalnega osebja priredi v nedeljo dne 5. oktobra ob 16. uri vinsko trgatv v Gambrinovi dvorani.

Vabliva in mikavna je Mirim čokolada!

Dnevne novice.

— Sveto leto. Osrednji rimski pripravljalni odbor poroča, da bo italijanska železniška uprava vožnjo znatno znižala, tako za skupine kakor za posameznike. Zato odbor opozarja, naj se mu kolikor mogoče pravočasno naznani, koliko bo ljudi in kdaj mislijo priti, da izbere pripravljalni čas in poskrbi za stanovanje. Za mesec april, maj in september so vsa razpoložljiva stanovanja že oddana in odbor za te mesece ne sprejema nobenih prijav več. Kdor pride torej v teh mescih v Rim, si mora sam poiskati prenočišče, prav tako, če pridejo velike skupine. Kdor se je že prijavil in se z odborom dogovoril, ne more dogovora nič več preklicati, ker se mora odbor ozirati na druge romarske vlake. Dosedaj se je prijavilo že nad milijon romarjev; ker računajo s štirimi milijoni, jih zelo skrbi, kam bodo spravili vso to ogromno množico.

— Davčni vijak v Sloveniji je bil od leta do leta hujši. Tako je Ljubljana l. 1922 plačala okroglo 31 milijonov osebnodohodninskega davka, l. 1923 pa že okroglo 53 milijonov. Koliko pa znesejo še drugi davki? Kakor pa smo ugotovili, je slovenska demokracija skrbela za to, da se je pri odmeri davkov začel vijak še duje navijati. G. dr. Podnebšek bi bil menda to leto dosegel rekord! Po ukrepih, ki so jih napravili radi tega pri finančnem ministru poslanci Jugoslovanskega kluba, je odšla včeraj tudi k finančnemu delegatu g. dr. Šavniku deputacija SLS glede davčnih olajšav. G. delegat je z velikim razumevanjem vzel predloge deputacije na znanje.

— Nasvet davkoplačevalcem. Naše predvčerajšnje notico pod tem naslovom izpopolnjujemo z obvestilom, ki smo je prejeli iz vrst ljubljanskih davkoplačevalcev, da so dobili stranke namesto razgrnitve odmerjenih izkazov pri županstvu osebna obvestila z izrecno označbo, da nadomešča to obvestilo odmeri izkaz pri županstvu. Po tem obvestilu se rekurzni rok milostni potom spregleda.

— Bogoslovci ljubljanskega semenišča naj pridejo v semenišče najkasneje v sredo, dne 8. oktobra popoldne. Na vsučilišču naj se vpišejo dopoldne, če tega že prej ne bodo storili. Poznej zaradi rekolacije ne bo več časa za vpisovanje.

— Železničarji o ministru Sušniku. Prejeli smo sledeči dopis: Klevete »Jutra«, katere ta cunja iz Miklošičeve ceste zadnje čase troši o nepriljubljenosti našega prometnega ministra g. Sušnika med železničarji — zavračamo z ogorčenjem in gnjusom — ter konstatiramo, seveda z izjemo nekoliko propalih, podrepiških »klubovcev« ter drugih jugoslovanskih nacionalistov z brado in brez nje — najboljši sorazmerje med nami in našim priljubljenim novim prometnim ministrom. — G. minister si je s svojim stvarnim, strogo odločnim ter kulantnim nastopom — oprem ne na farizejskih frazah svojih prednikov — ampak na poštenem delu in dejanjih, katere

takorekoč vsak dan uvidevamo, osovijl srca vseh poštenih železničarjev. — Naše opravilene nade o njegovem točnem delu nas do sedaj niso varale in nas še utrjujejo v prepričanju, da samo on nam prinese zaželjeni spas, red in olajšanje dobro mu poznanih naših težnj. — V tem našem prepričanju želimo mu veliko uspeha pri dobro započetem delu ter izjavljamo, da so in bodo naša srca zanj, dokler bo on naš prometni vodja. — Železničarji.

— **Naročnikom-zamudnikom**, ki se do 1. oktobra ne odzovejo na poslani opomin v obliki izpolnjene položnice, ustavimo pošiljanje lista z dnem 3. oktobra. Red se upravičeno zahteva od uprave, red pa mora biti tudi pri plačevanju naročnine!

— **Zveza bivših vojakov svetovne vojne.** Dne 31. avgusta na Brezjah izvoljeni odbor se je v svoji seji 1. septembra t. l. konstituiral tako: predsednik M. Colarič; I. podpreds. Jernej Hafner; II. podpreds. Ig. Mihevc; tajnik Fr. Bonač, nam. Matičič; blagajnik R. Wagner, nam. invalid Strle; odborniki: Juvan, Paulin, Rado Sturm. — Ta odbor je prevzel od sklicateljev sestanka 31. avg. na Brezjah, ki so od prebitka darovali 1000 Din vojnih slepcem, 1000 Din pa Udrugi in invalidov, nalogo izvršiti sklepe zborovalcev na Brezjah. — Poslal je ministrskemu svetu in narodni skupščini sledeči poziv: »31. avg. t. l. se je zbralo nad 5000 bivših vojakov iz cele Slovenije na Brezjah (okraj Radovljica). Na tem zboru je bil soglasno sprejet tudi sledeči poziv: Državno vodstvo, kraljevo vlado in narodno skupščino slovesno pozivljamo, naj kar najbolj pospešita resničnim potrebam tovarišev invalidov ter njihovih svojcev ustrezajoč zakon in pravično izvajanje tega zakona. Enako naj tudi poskrbijo za dostojno oskrbo vseh vojnih grobov in pokopališč brez razlike v celi državi potom vojaške in civilne uprave v sporazumu s prebivalstvom in duhovščino. — Podpisani odbor, 31. avg. od zborovalcev na Brezjah v to poverjen, sporoča ta poziv kr. vlad in narodni skupščini v trdnem zaupanju, da bo vsaj 10. leto, odkar so padle prve žrtve v svetovni vojni, državno vodstvo storilo, kar smo dolžni žrtvam vojne.« — Pripravlja pravila za Zvezo bivših vojakov svetovne vojne in dostojno spominsko ploščo za svetišče na Brezjah. — Skušal bo vse storiti, da se pravično poskrbi za tovariše invalide, za ubožne svojce padlih tovarišev, da vsaka župnija ali občina postavi vsaj skromen spomenik (ploščo) padlim rojakom, da se zbero kmalu zadostna sredstva za skupen velik spomenik vsem padlim slovenskim vojakom v središču Slovenije in se dostojno urede vsa vojna pokopališča v Sloveniji. — V dosegu teh namenov prosi vse rojake, da se odzovejo z obilnimi darovi na naslov: *Prosvetna zveza (za Zvezo bivših vojakov)* Ljubljana, Miklošičeva cesta 7 ali na upravo enega izmed slovenskih dnevnikov. — Pozivljamo vse organizacije, naj posrbe za dostojno okrasitev vojnih grobov že za letošnje Verne duše in za osnovevanje krajevnega odbora za spomenik padlim vojakom v vsaki župniji! — Odbor Zveze bivših vojakov iz vojne.

— **Uradni list št. 90 z dne 27. septembra** objavlja »Pravila o upravljanju in uporabljanju denarja iz fonda za pobijanje tihotapstva«, »Pravilnik o potnih in selitvenih stroških uslužbencev državnih prometnih naprav«. — Razglas velikega župana, s katerim se prepoveduje vožnja s težkimi avtomobili, ki imajo železna platišča, na vseh državnih cestah v mestnem pomerju ljubljanskem.

— **Iz naše diplomacije.** G. Panta Gavrilović je predvčerajšnjim odpotoval v Bruselj, kjer prevzame agende našega poslanika na belgijskem dvoru. G. Gavrilović je bil že svoj čas določen za to mesto.

— **Uspesoblenostne preizkušnje za osnovne in meščanske šole** se prične na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani dne 4. novembra 1924 ob 8. jutraj. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposoblenostni preizkušnji se naj predložijo po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do dne 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščen, se bo pravočasno obvestil; posebna vabila k izpitom se ne bodo pošiljala. Izpraševalna komisija za osnovne in meščanske šole v Ljubljani.

— **V Čabru je umrl** po daljšem bolehanju dne 23. t. m. župnik in dekan monsignore Venecoslav Pleše. Sobotratom Slovincem, ki so službovali kedaj v bližini in ga poznali, ga priporočamo v memento.

— **Na Rovih pri Kamniku** je v nedeljo 28. t. m. dopoldne ob 10. uri slovesno odkritje spominskih plošč padlim in pogrešanim vojakom domačinom. Govori g. vojni kurat Fr. Bonač. Prijatelji in znanci umrlih vojnih tovarišev povabljeni!

— **Z zagrebške univerze.** Vpisovanje na gospodarsko-šumarski fakulteti traja od 1. do 15. oktobra. Prošnje za Dijaški dom je vložiti najkasneje do 15. oktobra na odbor Centralne akademske menze, Sajmišče. — Akademski dom, Vodnikova ulica, je že poln.

— **K roparskemu napadu v župnišče v Soteski pri Toplicah** se nam že poroča: že cel teden se je vsako noč okrog polnoči čutil nemir okoli župnišča, ker so psi ostro lajali in se zaganjali. Župnik je vsakokrat z življenjsko opozoril hlapca v hlevu, naj pregleda okoli poslopja in bilo je zopet mirno. Ker leži

župnišče na samotni in tik ob gozdovih in ker je v hribu v teh nočeh večkrat zalajal lisjak, se je mislilo, da se psi vznemirjajo zaradi lisjaka. V sredo 24. sept. so iz župnišča odšli vsi v 10 min. oddaljeni vinograd, da potrgajo grozdje, kar ga je ostalo po toči. Doma ni bilo nikogar, samo opoldne je šla dekla domov, da odpravi živino. Takrat je bil pri župnišču mlad berač v plavi obleki, kateremu je dala kruha. Morda je ta rekognosciral teren za roparski napad. Na koga pada sum roparskega napada, je boljše, da se ne piše, ker bi se s tem otežkočilo delo orožnikom. Roparski napad je bil izvršeno pripravljen, drugače bi se ne bil tako gladko posrečil. Zdi se, da se je eden izmed roparjev isti dan v sredo, ko ni bilo nikogar doma, s pomočjo ponarejenih ključev splazil v župnišče že podnevi, da je ponoči ob pol 1. uri odprl tovaršiški spodnja vrata in da sta roparja prišla v župnišče tako tiho, da jih niso začutili psi ali družina, ki spi poleg spodnjih vrat. Ko je prišel o mraku župnik iz vinograda domov, je čutil, da je nekaj zašumelo v vrtu pod škaro, toda se zato ni zanimal, ker je mislil, da je morda skočila čez zid mačka pred psom, ki je bil z župnikom. Razhrojena zemlja pod zidom pa priča, da se je že o mraku skrila en ropar na tistem mestu. Brez vsakega suma so šli v noči od srede na četrtek v župnišču vsi spat in noben pes se ni oglasil. Ob pol 1 ponoči se pa zbudi župnik in poseže na nočno omario po žveplenko, da prižge luč in pogleda na uro. Tisti hip se odpro sobna vrata in električna luč zasije proti župnikovi postelji, ki v trenutku ni vedel, ali bdi ali sanja, ko zagleda blestečo luč in konture moških postav. Misli si je, da se je kje zgodila nesreča in da ga pride kdo klicat za obhajilo brez krkanja. Toda že zaštrli poleg električne luči cevi puške in vojaškega samokresa proti njemu in glas banditov sikne: »Šuti! Ako se ganeš, si odmah ustreljen! Župnik ni imel niti trenutka časa, da poseže po orožje nad glavo. V tem hipu sta stala roparja že poleg postelje in sedaj je mogel župnik doznati, da sta dva moška, eden male postave, drugi večje, ki sta mu namerila cevi prav na prsi, da sta oblečena v nekako kocasto surovo obleko, ki je pokrivala njihov celi život in tudi obraz in da gleda enemu iz prsne odprtine pri obleki gol bajonet. Ukazala sta župniku dvigniti roke nad glavo in vprašala, kje je denar. Eden je nato odprl železno blagajno, drugi pa z nastavljenim revolverjem čuval, da se ne bi župnik ganil. Pobralla sta ves papirnati in srebrni denar, uro in par veržic. Med ropanjem blagajne je »delujoči ropar pristopil k postelji, nastavlil župniku bajonet na prsi, da pove za ves denar in zahteval: »sto hiljada, onda si prost! Župnik je odvrnil, da je ves denar v blagajni. Nato sta župnika zvezala, se informirala še o razmerah v graščini, ga zopet odvezala in odšla. Župnik ni nič ranjen.

— **Novi profesor vojne akademije.** Vojni minister je imenoval divizijskega generala Dušana Pešiča za honorarnega profesorja vojne zgodovine na vojni akademiji. — V višji tečaj vojne akademije je bilo sprejetih 42 nižjih častnikov iz Hrvatske, Slovenije, Bosne, Vojvodine itd.

— **Sadni sejem v Ljubljani** priredi »Sadjarsko in vrtnarsko društvo« s sodelovanjem urada ljubljanskega velesojma od 18. do 20. oktobra, na kar se že sedaj opozarjajo prodajalci in kupci.

— **Nesreča pri streljanju.** Ob priliki ženitovanja v Pudoču pri Ložu sta se močno obostrelila vsled neprevidnosti Andrej Mlokar in Anton Martinčič, oba iz Pudoča.

— **Nesreče.** Na Obrhu pri Toplicah je Jože Šenica, star 12 let, v nedeljo 14. t. m. jezdit konja na napajališče. Konj se je splašil in vrzel dečka raz sebe tako, da se je fantu razbila lobanja. Ker so fanta oddali precej v bolnišnico usmiljenih bratov, bo vkljub težki poškodbi okrevale. — V Prečni, vas Kal, je dne 21. t. m. posestnica Marija Saje lovila kokoš po skednju in pri tem padla tako, da si je zlomila roko v komolcu.

— **Železniški most pri Novem Sadu.** Te dni so prenehali z montažo velikega železniškega mostu preko Donave, ker je potrebnih za nabavo železnih konstrukcij še 45 milijonov dinarjev. Ta kredit še ni odobren.

— **H. M. S. Glowworm v Novem Sadu.** 23. t. m. je dospel v Novi Sad angleški monitor »H. M. S. Glowworm« s šlepom, natovorenim z nafto. Monitor je priplul iz Romunije in je na poti v Budimpešto. Na tej vojni ladji je, kakor znano, odpremila antanta bivšega cesarja Karla na otok Madeira.

— **Pogoltnil kos steklenice in britvice.** V Zagrebu je pogoltnil 27. letni Janos Kelemen iz Zadora pri Szigetvaru kos steklenice, ki jo je razbil, da se ne bi dalje mučil v preiskovalnem zaporu. Steklo so mu vzeli iz želodca, ali Kelemen je hotel za vsako ceno umreti. Sedaj je zopet v bolnici, ker je požrl košček britve oziroma rezila. Tudi to mu ni nič pomagalo, ker so mu britvico vzeli iz želodca.

— **Samomor.** V Zagrebu je izpila 27 letna Ana Ferjan, rodona iz Tolmina, večjo količino lizola. Nesrečno dekle so našli mrtvo. Vzrok samomora je neznan.

— **Nezgodna jadrnica.** V petek, 26. t. m. je krenila laška motorna jadrnica »Triestino« (192 ton, luka Trst, poveljnik A. Matković) prazna proti Trstu. Na rtu Komorice je se veter skoro docela pognal na suho. Močtvu se ni nič zgodilo, a ladja je močno poškodovana.

— **Zagoneten zločin.** Na cesti Gunja-Brčko so našli te dni truplo neznanega moškega, ki je bil umrjen z nožem ali sličnim predmetom. Identitete moža še niso ugotovili.

— **V večjem mestu Slovenije** se sprejme s 1. novembrom pod zelo ugodnimi pogoji samski, vneti organisti, ki zna tudi dobro voditi godbo na pihala in lok. Naslove je poslati do 15. oktobra upravnistvu »Slovenec« pod št. 5926.

— **Prva trgovska ladja na Ohridskem jezeru.** Nedavno so spustili v Ohridu prvo trgovsko ladjo v Ohridsko jezero. Ladja bo prevažala tovore in osebe med našo državo in Albanijo. Ladja je last trgovca Bore Fortunovića. Nosilnost znaša 80 ton tovora in 150 oseb. Zgrajena je bila v Novem Sadu.

— **Državna železnica** razpisuje v Uradnem listu z dne 20. sept. vožnjo cestnega materiala na glavnem kolodvoru v Ljubljani za čas od 1. oktobra 1924 do 30. marca 1925. Ponudbe je vpsolati do 29. septembra dopoldne.

Kislim vinom odvzame Radenska voda vso kislino! 5934

Ljubljanske novice.

Ij Svetovni šahovski mojster dr. E. Lasker je dospel v Ljubljano. Ljubljanski šahovski klub mu je priredil v posebni sobi restavracije »Zvezda« pozdravni večer in banket, na katerem so ga pozdravili v imenu vlade veliki župan Teodor Sporn, v imenu ljubljanske občine dr. Milutin Zarnik, magistratni ravnatelj, v imenu ljubljanskega šahovskega kluba, njegov predsednik in šahovski mojster dr. Milan Vidmar in končno v imenu Slovenske šahovske zveze njen predsednik Bogo Plesničar. Nato se je svetovni šahovski genij g. dr. Lasker v dolgem govoru prisrčno zahvalil za lep sprejem v Ljubljani. G. dr. Lasker je prišel včeraj iz Zagreba v spremstvu zagrebškega šahovskega mojstra Vukovića. V Ljubljani se mudi še danes in jutri in bo priredil veliko simultansko šahovsko produkcijo in pa par resnih šahovskih partij z g. dr. Milanom Vidmarjem. Svetovni mojster si ogleda tudi Bled, nakar po dokončani turneji odpotuje iz Jugoslavije.

Ij Razstava češke moderne umetnosti je odprta še pet dni. Vodstva so danes v nedeljo ob 11. v pondeljek, torek, sredo in četrtek pa vsakokrat ob pol petih popoldne. Dijaki pod vodstvom gg. profesorjev imajo znižano vstopnino po 4.— Din za osebo. Enako dobe katalog, ki ima dober pregled o češki moderni od univ. prof. dr. Matejčka in 16 slik, za znižano ceno.

Ij Umrla je gđ. Mimica Felicjan v 18. letu starosti. Pogreb se je vršil v soboto ob 4. popoldne. Naj v miru počiva, preostalim pa naše sožalje!

Ij Iz Zelene jame. Gospod urednik! Včeraj zvečer smo brali v »Narodnem dnevniku« poziv na ljubljanskega gospoda vladnega komisarja, naj napravi v Zeleni jami red in naj poskrbi, da bodo nabite na vseh hišah tablice z imenom ulice in s hišno številko, češ da se tuje drugače ne morejo orijentirati. Dopis v »Narodnem dnevniku« je podpisal »neorijentiran prebivalec Zelene jame«. Da je ta gospod res zelo »neorijentiran«, se vidi iz tega, ker niti tega ne ve, da Zelena jama ne spada pod poveljstvo komisarja, ampak Zelena jama ima svojega, po svoji lastni volji izvoljenega župana. »Neorijentiranec« tuje, ki prihajajo k nam, prav obžalujemo, če se ne spoznajo, ampak to, da nimamo povsod tablice, ima svoj vzrok v varnostnih odredbah. Mi, ki smo iz Zelene jame, smo sami pošteti ljudje, ki imamo obilo kokoši, rac, gosk in drugih dobrih reči. Potem imamo tudi mnogo drug in premoga na železnici, ki ga moramo varovati pred neznanimi zlikovci, da ne pade sum tatvine na nas same. V takih razmerah je jako ugodno, če ni tablice, ker mora vsak tuje enega ali drugega domačina vprašati, kako je to in kako je ono in pri tej priliki si lahko pošten domačin neznanega tuja prav dobro ogleda, kar zasledovanje raznih zlikovcev silno olajšuje. Zato pa mi v Zeleni jami lahko živimo tudi brez lastnega policijskega ravnateljstva, ki bi ga gotovo morali dobiti, če bi imeli tablice, kakor jih imajo n. pr. v Ljubljani. Sicer se bomo pa glede tablice zmenili sami s svojim županom, ker komisariji, tudi policijski, niso pri nas posebno priljubljeni. — Zelenojamčan.

Ij Predzren vlom. V noči od četrta na petek je bilo vlomljeno v kantino vojašnice kralja Petra na Domobranski cesti. Tat, ki so mu morale biti razmere dobro znane, je vlomil skozi okno na Domobranski cesti in je odnesel okoli 2800 Din gotovine, zlato uro in precej cigaret. Dve noči prej je pa poskušal neznan zlikovec vlomiti na Domobranski cesti 7 skozi okno v klet. Začutil je pa pravočasno, da je opažen, nakar je prav potepeno odšel. Dišale so mu lepe gnjati in klobase, ki so visele v kleti. Kakor se vidi, je v Ljubljani še vedno dovolj tatinske zalege, čeprav je policija že veliko tatov spravila na varno.

Ij Prijet vlomilec. Te dni je policija na Poljanskem nasipu aretirala Milana Černivca, ki je vlomil pri svojem bratu v Kapiteljski ulici in ga oškodoval za 7500 Din. Černivec, ki ga je iskala tudi vojaška oblast radi desertacije, so izročili vojaškemu sodišču.

Ij Policijske prijave. Tekom včerajšnjega dne so bile izročene naslednje ovadbe: radi tatvine 4, kaljenja nočnega miru 1, pijanost 1,

prestopki cestnopolicijskega reda 8, popad psa 1, hoja po železnici 1, navijanje cen 1, nezgoda 1, prestopki zglasevalnih predpisov 1, razgrajanje 1. — Aretirane so bile štiri osebe in sicer radi prepovedanega povratka v mesto 1, radi postopanja 1, radi tatvine 2.

Ij Svetlo likanje ovratnikov ter likanje perila se najlepše izvršuje le v higijenični pralnici Šimenc, Kolodvorska ul. 8.

Ij Ugodna prilika. Radi hitrega dviga denarja in velikega pomanjkanja gotovine se v trgovini Jos. Bedrač, Aleksandrova c. 12 prodaja od pondeljka dalje, dokler traja zaloga, razno manufakturno blago po izredno znižanih cenah. 5962

Ij Ljubljanski naročniki našega lista prejmo v današnji številki prilogo lesne trgovske družbe »Ilirija«, na katero tem potom opozarjamo.

Cerkveni vestnik.

c Notranja uršulinska kongregacija gosposdičen ima svoj mesečni shod 28. t. m. ob navadni uri.

Dijaški vestnik.

d Vpisovanje na ljubljanski univerzi se prične 1. oktobra. Abiturienti dobe vsa pojasnila o vpisu, študiju, štipendijah in menzi v društvenih prostorih »Danice« v Akademskem domu na Miklošičevi cesti 5.

Po svetu.

— Prof. dr. Ph. Woker †. V Bernu je umrl v 78. letu starosti prof. dr. Ph. Woker, znan učenjak, ki je od leta 1875. predaval v svojstvu ordinarija cerkveno zgodovino na katoliški teološki fakulteti vseučilišča v Bernu. Od leta 1888. do nedavno je predaval splošno zgodovino.

— Slepce — dvakratni doktor. Na heidelberški univerzi je pred par dnevi položil izpite na filozofski in juridični fakulteti neki Rudolf Kraemer. Oba izpita je položil »magna cum laude«, kar je pač rekord, ako se pomisli, da je Kraemer polnoma slep.

— Ne »Rdeči križ«, marveč »Eskulapov« znak. Kakor poročajo »Izvestij«, je revolucionarni vojni svet odpravil v sanitetskih četah znak »Rdečega križa«, ki ga bo odslej nadomestoval Eskulapov znak (pokal in kača). Boljševiškim ateistom se je zdel znak »Rdečega križa« povrh še preveč »buržujski«, zato so ga odpravili. Sedaj je ruska domovina rešena!

— Nobelova mirovna nagrada. Norveški odbor Nobelove ustanove je prejel pismo, v katerem predlagajo odlični angleški, ameriški in francoski časniki, naj se podeli mirovna nagrada članu angleške spodnje zbornice E. D. Morel-u, češ, da je z največjo požrtvovalnostjo služil ideji svetovnega mira. Predlog so podpisali Serson K. Jerome, Upton Sinclair ter glavni uredniki listov »Populaire«, »New York Nations«, »Daily Herald«, »Nation and Athenaeum«, »Contemporary«, »Review New Leaders«, »Forward« itd. Londonsko časopisje je s to akcijo vidno zadovoljno.

— 60 letnici I. internacionale bo prisostvoval, kakor piše »Pravo Lidu«, tudi g. Albert Thomas, ravnatelj mednarodnega urada za delo v Ženevi.

— Amundsen v Ameriki. Norveški listi poročajo, da bo polarni raziskovalec Roald Amundsen v kratkem odpotoval v Ameriko. kjer bo imel celo vrsto predavanj.

— Prepovedane bikoborbe. V Budimpešti je hotela te dni uprizoriti neka inozemska družba bikoborbe po španskem vzoru. Mestni magistrat je take prireditve prepovedal.

— Ženska moda v Bolgariji. Dopisnik lista »Nieuwe Rotterdamse Courant« poroča, da je bolgarska vlada na pritisk pravoslavne cerkvene oblasti prepovedala ženskam nositi takozvano »bubi-frizuro«. Dekle s prirezanimi lasmi ne sprejemajo v šolo, odrasla pa ne dobe nikjer službe, ne državne in ne privatne. Pravoslavni sveti sinod je dalje prepovedal vstop v cerkev ženskam, ki nosijo preveč razgaljene vratove, gole roke ali pa prekratka krila. Tej odredbi so se takoj pridružila tudi načelstva ostalih veroizpovedanj, izvemši Turkov in judov, ki so izjavili, da je v njihovi veri taka prismojena moda sploh nemogoča. Vlada je dalje predpisala za vse javne nameščenke uniformo iz temnega sukna z visokim ovratnikom in z ozkimi manšeti. Tako uniformo morajo nositi tudi vse učence.

— Prva aretacija v zraku. Dva meščana v Newyorku sta letela po zraku, kar je bilo ravno tedaj prepovedano. Stražnik jima je v letalu sledil, ju prisilil, da sta šla na tla, in je tam zapisal njiju imeni. V Ahronu v državi Ohio so jih pa že lani tako aretirali.

— Tihotapstvo z valutami se je zelo razpaslo med Češko in Avstrijo. Te dni je obmejna avstrijska policija prijela več tihotapev, ki so nosili iz Češke v Avstrijo češke krone, jih tam zamenjavali za dolarje in dolarje na Češkem prodajali za češke krone.

— Mezdana borba v avstrijski kovinarski industriji 23. t. m. so pričeli z delom v večini kovinarskih obratov, zlasti na Dunaju. V stavki se nahaja še 3000 do 4000 delavcev. Istega dne so se vršila pogajanja glede kolektivne pogodbe za manjše kovinarske obrate. Pogajanja z malo in srednjo industrijo so dovedla do pozitivnih zaključkov,

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

»Jugoslovanske silhuete.«

Neumorni Hermann Wendel je svojemu ljubemu jugoslovanskemu svetu posvetil zopet novo knjigo: »Südslavische Silhouetten« (Frankfurter Societätsdruckerei, G. m. b. H. 1924. 219 str.), ki jo je posvetil »velikemu čarovniku Anatolu Franceu«. V uvodu pravi, da je knjiga prav za prav zbirka brez pravega sistema in da bo marsikdo, ki jo pregleduje s stališča svojega lastnega naroda ali lastnih želj, med temi silhetami pogrešal marsikatero njemu znano in ljubo reprezentativno ime. Take sistematične knjige za enkrat od pisca ne moremo zahtevati, saj je še pred nedavnim v svoji knjigi »Aus dem südslavischen Risorgimento« opisal prav podrobno ravno par najbolj reprezentativnih osebnosti iz kulturnega in političnega življenja Slovencev, Hrvatov in Srbov. Pričujoča zbirka silhet je nastala bolj slučajno, ob raznih obletnicah, smrtih ali pa pomembnejših publikacijah iz naše politične in kulturne zgodovine.

Dasi Wendel trdi, da v tej knjigi ni pravega sistema, vendar njegova zbirka ni brez premišljenega reda. Po večini obsega krajše spise o raznih pomembnih Jugoslovanih, ki jih je razdelil v dve jasno ločeni skupini. V prvo je postavil »borce«, — ta izraz je pač posnet iz Krekove spominske plošče v Komendi — v drugo pa »pevce«. Obe ti skupini pa oklepata dve nemški silhueti.

Med bori je na prvem mestu opisan Zaharija Orfelin, nenavadno simpatična osebnost iz srbske zgodovine XVIII. stoletja: pisec pobožnih in poučnih knjig, kot narodov buditelj in prosvetitelj nekaj predhodnik in pomagač Dositeja Obradovića. Sledi mu Vuk Stefanović Karadžić, ki mu je Wendel posvetil kar tri članke. V prvem podaja za Nemce lep referat in posnetek iz obširne Stojanovićeve knjige o Vuku; v drugem je na podlagih novih dokumentov dokazal, da je Vuk v Jeni po vseh pravih promoviran za doktorja, da torej ni dobil doktorata samo »honoris causa«, kakor se je doslej po Skerliču mislilo; v tretjem opisuje razmerje med Vukom in Goethejem. Temu sledijo opisi dveh srbskih viadarjev, ki so naslonjeni na Jovanovićevo knjigo o »Drugi vladilji Miloša i Milana«. Iz obeh člankov, o »Milošu Obrenoviću« in »Mihailu Obrenoviću III.« dobimo jasno sliko težavnega položaja, v katerem se je takrat nahajala mlada, komaj porojena srbska država, in še težavnejši razmer, v katerih je živel srbsko ljudstvo in z njim vred inteligenca: oba sta borila neenak boj za svobodo in dostojnejše življenje pod samovoljnimi despoti. Temu sledita dve, skoro novelistični sliki, ki dobro ilustrirata zunanjepolitične vplive in domače razmere v takratni dobi med Srbi. »Luka Vukalović« je kratka biografija narodnega junaka in borca proti Turkom, ki konča kot žrtev svetovnopoličnih intrig in domače politike daleč proč od rodne zemlje, v Odesi, v žganju. Naravnost tragično pretresljiva pa je slika, ki nosi naslov »Ilka Marković«. Ta žena, ki jo Wendel po pravici stavi v isto vrsto z grškimi heroinjami, je končala kot Milanova žrtev v ječi. Milan je njenega moža dal ustreliti in ko je sama streljala nanj, jo je dal najprej zapreti, nato pa v ječi zadaviti. Zanimiva epizoda iz preteklosti hrvaške politike je opisana v članku »Ante Starčević«. Komična tragika, do katere je privedla Starčevićeva ideologija hrvaškega kralja Eugena I., ki je »vladala« samo 48 ur, je sicer nje dosledna posledica, vendar pa je Starčevićovo delo imelo tudi mnogo dobrih strani, ker je naredilo prej oportunistično hrvaško politiko bolj krepko in pa sploh razmajalo med Hrvati narodne energije. Starčević je bil po Wendlovi sodbi eden onih in takih ekstremov, po katerih se, kakor pravi Emerson, pride do resnice. Na prelomu dveh srbskih pomembnih dob stojita dve v naslednjih poglavjih opisani osebi, Vladimir Jovanović in Laza Paču. Prvi je bil nekdanji političen eksulant, doma zaprt, nato pa finančni ministar in profesor nacionalne ekonomije na belgrajski univerzi; umrl je leta 1922. in je videl uresničenje vseh srbskih idealov. Drugi mu je v svojem življenju v marsičem soroden; samo da je umrl baš v času, ko se je nemška vojska z največjim naporom zagnala nad Srbijo. Enako jasno so še opisani Stojan Protić, mladi Krek (po Dolenčevi izdaji njegovih spisov), Jovan Cvijić in Jovan Skerlić, ki ga Wendel stavi za vzor naši mladini.

Med »pevci« stoji na prvem mestu naš France Prešeren, ki mu je Wendel ob 15-letnici smrti — edini! — posvetil daljši članek, napisan z globokim umevanjem slovenskih problemov in intimnim poznavanjem Prešernove osebnosti in umetnosti. »Petar Preradović« mu je nekaj vzorec, kako se je razvijalo hrvatstvo do nekeke zavesti svoje narodnosti: popolnoma nemško vzgojen je postal pozneje eden največjih hrvaških poetov, ki je v vsem svojem delu obsegal ne samo hrvatstvo, ampak vse slovanstvo. Na »Branko Radičević« se je izpolnila grška misel, ki jo je Prešeren izrekel ob smrti Matije Čopa: »Bogovom ljub umrje mladik

S svojim življenjem in s svojo pesmijo je Branko Radičević Wendlu nekaj simbol porajajočega se srbstva in njegove notranjih sil prekipelajoče mladine. »Stjepan Mitrov Ljubii« je nekaj srbski pendant k našemu Jurčiču, »Vojislav Iljić« pa zanimivo poglavje zgodovine razvoja novejših srbske lirike. — Članke o Gjalskem in o Sančiću sta nazadnje zgovoren dokaz, da je v tej Wendlovi knjigi vendar le več »paritetov« in sklenjenosti, ko je pisec nameraval, ko jo je sestavljal. Knjiga sama podaja namreč v podrobnih slikah značilne momente iz razvoja jugoslovanskega političnega in duševnega življenja od XVII. stol. pa do danes. Njena zanesljivost v podatkih in jasna, precizna plastika izraza jo stavi kot dobro došlo dopolnilo k ostalim njegovim knjigam, pred vsem k »Risorgimentu«. Pri Nemcih bo mnogo koristila, pa tudi pri nas jo bo s pridom vzel v roko in jo z uspehom in užitkom čital vsakdo, ki mu nje jezik ni tuj. V naših knjižnicah bi ne smela manjkati, saj nam iz historične perspektive pojasni marsikaj nejasnega in neumljivega.

Dr. J. P.:

Naša knjiga na II. mednarodni razstavi v Firenci.

II.

Zadnje dni je bilo v dnevnih sporočilih o pripravah za II. mednarodno izložbo knjig v Firenci. Pomladi 1925 naj bi tu založniki, tipografi in književniki vseh kulturnih dežel in narodov na povabilo pripravljalnega odbora razstavili svoja knjižna dela. Povabljeni so k sodelovanju tudi znanstveni in literarni instituti. Izložba bo imela značaj mednarodnega knjižnega sejma, porazdeljena pa bo na posredne oddelke po narodnostnem vidiku.

Ne vemo če so naša založništva in knjigo-tržci, naši znanstveniki in literarni instituti dobili povabilo na to razstavo. Mislimo pa, da se nam je treba za to razstavo pravočasno pobrihati. Gre za veliko kulturnopolitično vprašanje, ki se enako tiče nas vseh južnih Slovanov, kakor tudi Italijanov samih. Zakaj že prva razstava je imela malo okence za — jugoslovansko knjigo po zaslugi naših bratov v Italiji, ki so zgodaj uvideli potrebo, da je treba Italijanom odpreti oči za njim docela neznan kulturna dejstva med Slovenci, ki jih je kruta usoda odtrgala od narodnega debla in priključila tuji narodni celoti.

Skromen je bil pogled na skromno slovensko okence, ki je reprezentiralo l. 1922. ne le slovensko, nego vso jugoslovansko književnost in besedno kulturo. Bratje iz Julijske Krajine so storili, kar so mogli, da afirmirajo svojo nacionalno bitnost in posebnost v mestu, ki je dalo italijanskemu narodu početnika narodne italijanske kulture, rodilo ustvaritelja »Božanstvene Komedije«. Ako je prva razstava pokazala, da eksistira v množici velikih kulturnih narodov nič manj kulturne mal narodit Slovenec, je bilo za l. 1922. doseženo dovolj. Ibi moramo za korak dalje po načrtu in dobrem premisleku v dobrobit nas vseh, ki smo v državi treh bratov, zlasti pa bratov izven meja naše države. Menimo, da treba pravočasno ukreniti, da bo naša, t. j. slovenska, hrvaška in srbska knjiga po množini in kvaliteti dostojno reprezentirala jugoslovansko kulturnost, kolikor jo vobče more in mora izpričevati ravno lepa, znanstvena, gospodarska in nabožna knjiga Slovencev, Hrvatov, Srbov in — dodajmo končno enkrat tudi še Bolgarov, kot tistega brata, ki nujno spada v jugoslovansko našo narodno družino.

Mnenja smo, da naj se čimprej osnujejo posebni odbori med Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari, ki naj vsak zase pretresejo, kako bi čim bolj osvetlili svojo lastno književno produktivnost, kvaliteto in samotvornost, skratka — svojo narodno kulturo. Osnuje pa naj se poleg plemenskih odborov še, ako le možno, skupen osrednji odbor vseh štirih bratov, da dobe primeren izraz za tisti enotni vidik, ki bi dajal razstavi jugoslovanske knjige gotov značilen in na zunaj viden izraz skupnosti. Ako še ni dano, da bi pri tej priliki vsi štirje bratje mogli afirmirati državopolitično enoto, nam je pa vendarle že dano, da moremo že danes pred svetom voljo po državni skupnosti pokazati.

Skupen jugoslovanski razstavni paviljon s štirimi oddelki za slovensko, hrvaško, srbsko in bolgarsko knjigo bi bil resnično kulturni dokument bratstva in solidarnosti kulturnih Jugoslovancov pred vsem svetom!

Afirmirajmo svojo posebnost in skupnost vedno in povsod, da nas bodo tuje cenili po delih in vrlinah, po duševni potenci in volji po napredku. Kdor se izključuje hote ali pa po nemarnosti iz kulturne družbe, kdor se da voditi od trenutnih razpoloženj in nerazpoloženj napram drugim narodom, ta si sam jemlje — ugled in dobro ime v mednarodnem svetu.

Sveta dolžnost naših najvišjih kulturnih žarišč, univerz in akademij, knjižnic in arhivov, knjižnih založništav, tiskarn in knjigaren je, da pribore ugled in veljavo naši knjižni kulturi pred kulturnim svetom.

Univerze in akademije ter uprave državnih in učiteljskih knjižnic naj prevzamejo vod-

stvo in inicijativo v tem, po našem mnenju, prevažnem vprašanju. Podčrtajmo kulturno stremenje svojih sobratov onkraj državnih meja s tem, da razstavimo pred vsem svetom ne ravno malo — kulturno silo Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov. S tem jim več koristimo kot z vso svojo vse časti vredno vojaško silo, katere ugled ni ravno majhen izven meja naše države.

Razmerje do Italije bo, upajmo, v vsakem oziru kmalu urejeno, tako da bo možno brez ovir pravočasno postaviti v Firenci skupen paviljon s štirimi predeli jugoslovanskih knjig. Zanimanje za našo knjigo v Italiji raste in bo po razstavi še bolj narastlo. Zakaj če je zakasneli »Dantejev Zbornik« letos zbudil toliko zanimanja za slovensko knjigo, kakor ga doslej ni še nobena slovenska knjiga, bo gotovo cel paviljon slovenskih, hrvaških, srbskih in bolgarskih knjig pobudil neprimerno večje število prijateljev za slovensko, hrvaško, srbsko in bolgarsko pisano besedo in knjižno kulturo — najprej med Italijani, potem pa tudi med vsemi drugimi, ki nas enako premalo poznajo in — cenijo.

»DEKLA ANČKA.«

(Franca Finžgarja.)

Dekla Ančka, ki je bila v prvi obelodanena leta 1913. v »Dom in Svet«, pomeni v slovenski katoliški moderni velik dogodek. S svojo Ančko je Finžgar z močnim sunkom prebil tradicionalno pojmovanje, ki je dosihdob vladalo med nami o tem, kaj bi umetnik »omel« in kaj »ne sme« pri svojem ustvarjanju. Po tako utrti poti se je potem novo literarno pokolenje z lahkoto uveljavilo, dokler ni Pregljev »Plebanus« iznova povzročil borbe okoli vprašanja, kaj naj bo in kaj ne naloga pisatelja.

Danes se nam zdi nepojmljivo, kako je Dekla Ančka sploh mogla zbuditi kakšne pomisleke bodisi moralnega bodisi formalno-umetniškega značaja. V prvem oziru je Ančka naravnost pretresljivo izobraženje usodnega zakona, da se vsako dejanje, ki je proti lastni vesti in normam urejenega človeškega sožitja, žali interese drugih ter moti obvezno soglasnost skupnosti, tudi na usoden način očituje in mora očitovati, in se na ta ali oni način nujno izdejstvi proti storilcu, naj je samo na sebi subjektivno še tako razumljivo in opravičljivo, naj izvira tudi iz najbolj pristne elementarne spolne ljubezni. Finžgar je v X. poglavju »Ančke« silo te ljubezni v vsej njeni duhovno-čutni lepoti naravnost opel in to z delikatnostjo, kakor je n. pr. Pregljev, ki dolbe v demonske, časih zelo neverjetne in siloma izkonstruirane globine, ni zmožen. In kako ta nežna strast po svojem nepremišljenem izdejstvenju izzove zoper sebe tako zunanje okoliščine kakor notranje očitke, in kako vsi sami sebi pišejo kazen, to je izobraženo s tisto življenjsko istinitostjo, ki se sama po sebi sklada z njej imanentnim moralnim zakonom.

Pa tudi s čisto umetniške strani je Dekla Ančka dovršena, kakor bi boljše ne mogla biti, ker se formalni način »razpletka« povešti popolnoma sklada z ono tendenco, ki jo govorijo v svitlu Finžgarjevega génija vsa dejanja in nehanja tega koščka življenja, izvedenega v strašni krič: »Hči, kaj si storila?« Pravi umetnik sam ve, kdaj naj spusti zastor nad svojim delom in mu tu ne gre kaj predpisovati. Tolstoj je podoben motiv svoje Ane (contra sextum!) končal tam, kjer zdržijo čez telo nesrečne grešnice železna koleša; pri kom drugem bi tak konec zvenel brutalno, in močnej bi ga bili naši kritiki tudi Tolstemu očitali. Način, kako je Finžgar »prekinil« tek dogodkov, je glede na neposredni učinek, ki ga napravi na bralca morda še hujši in pretresljivejši, pa popolnoma odgovarja namenu ter ostane enako umetniški kakor je oni v Ani Karenini. Odpira pa, gledan z objektivne strani, v bodočnost razen tragične rešitve še vse polno drugih možnosti: srečen izid z veččetjo, kakor so si je želeli Finžgarjevi kritiki, ali pa tudi tiste »vize«, ki so v dejanskem življenju najbolj navadni, da se namreč pravzaprav za naše oči sploh nič ne »reši«, ampak se vse zdi napol tragedija, napol komedija, motanje brez odgoneljivega smisla, časih naravnost absurdno, več ali manj znosno prerivanje skozi vsakdanost, nek nedovršen fragment, ko je vse čisto drugače kakor bi »moralo biti«, in ko se grehi, napake in nasprotja odkupujejo in poravnavaajo veliko manj enostavno kakor to zahtevajo naša »pravila«. In baš v tem, kar je Finžgar pustil tu odprto, se je pokazal mojstra.

Strogo in neizprosno teče življenje, toda polno neskončnih po nobenih pravilih ne preračunljivih možnosti, nad vsem, dobrem in slabem, pa plava Duh Božji... In ta je umetnik, kdor to življenje zna gledati res kakoršno je: nerazrešljivo tajnostno v globinah, teče v veličastni preproščini, pa stavlja probleme ob najmanjši stvari, dočim to, kar se nam zdi veliko in važno, velikokrat razplete naravnost tako smešno, kakor da se norčuje; — na drugi strani zopet čudežno in milostno rušuje, kar mi s svojo pametjo smatramo za brezizhodno zapleteno in zakriviljeno, dočim drugikat zopet strašno kaznuje, kar bi vsak oprostil; — in kolikrat ostane kljub vsem pregreham vse, kakor je bilo in kakor da se ni nič zgodilo ali pa se usodna posledičnost dejanj prekine, potem dolgo čez cela pokolenja čaka, in se nekega dne zmaščuje nad otrok otroci; — in vendar vemo, da je ta Misterij pravičen in dober ob-

enem — Giustizia faciem e Amore — in umetnik po božjem izbranju je, kdor je to doumel in pred našim duhom vrsti en odlomek te drame, kakor se vrši zunaj, enako preprosto in enako neodgoneljivo in enako veličastno, pa ne po kakih izvenživljenjskih shemah in normah in strujah rešeno, izumetničeno, izsiljeno in izlomljeno...

To so stvari, ki so danes med nami že tako razčiščene da bi bila zelo poceni-modrost o njih še govoriti, če bi zdaj v Finžgarjevih zbranih spisih našli Dekla Ančka (Ljubljana, 1924, Nova Založba) ne bila zbudila spominov na dobo, ko je zbudila precej pohujšanja tam, kjer bi ga ne pričakovali.

Dekla Ančka pa ostane tudi brez teh reminiscenc načelnega značaja biser naše realistične pripovedne umetnosti. On ima, česar nimajo tudi naša najboljša najmodernejša dela, tisti neopredeljivi soj in čar pristne slovenske domačevosti, kakor trepeče samo še nad Tavčarjevimi »Cvetjem v jeseni«. Trpka dobrota, ki vse osebe odlikuje, nežna deklitnost junakinje, tipična moškost gospodarjeva, živo soglasje, ki žive v njem z ljudmi njive in živali, se družijo z ostro razmejeno osebitostjo vsakega značaja, ki so polni nepredvidljivih globin (Mihail) in dovedejo do brezizhodnih konfliktov ravno one, ki so si notranje najbolj blizu. Dejanje se užge ob dejanju, nič se ne reflektira, vse je zdravo, naivno in silno, vse resnično živi, ljudje, konji in narava, ki nosi odblek njihovih radosti in boli, simboli sami so tu in se ne iščejo, zvonjenje z line spremlja kesanje v deklitki duši kakor da sta zvezana s seboj v prestabilirani harmoniji, iz vsega diše ena duša — našega na zemljo navezanega in preko nje hrepenečega in vendar od nje neločljivega naroda. Duše govore same, se očitujejo z elementarno prirodnostjo, ne govori se o njih in se ne filozofira in alegorizira, vse je nujno, kakor drugače ne more biti, in pisatelj jaz je čisto utonil ter je postal zgolj orodje — odlika pravega realizma, ki ima svoj vrhunec v Balzacu, Tolstemu, Dostojevskemu, pri nas pa se ni nikoli mogel razviti do polnote. V tem oziru bi mogla Dekla Ančka biti tudi našim najnovejšim kašipot do umetnosti in stila preproste lepote in življenjske neposrednosti, kakršnega njihove povesti čisto gotovo nimajo.

—us.

pr Koncert Borovskega. Kakor že javljeno, se je prelozil koncert pianista Aleksandra Borovskega na petek, dne 3. oktobra ob 8. zvečer. Minuli petek, ko bi moral biti mojster že v Ljubljani, je koncertiral še v četrtak v Berlinu. Že kupljene vstopnice ostanejo v veljavi, ostale vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni.

Narodno gledališče.

PREDSTAVE V SRBOHRVAŠČINI.

Pred nekaj leti je potuhtala ljubljanska gledališka uprava čudovito misel, prirediti gledališke predstave tudi v drugem jeziku, ne samo v slovenskem. To je popolnoma izvirna ideja. Nesporo, tudi Slovenci pogodimo stvar, v katerih smo prvi. Navadno pa tudi zadnji. Naše ideje so tako izvirne, da ni nobenega, ki bi jih posnemal.

Naš teater je pribežališče vseh Slovanov. Na polju slovenske vzajemnosti vrši torej sedanja gledališka uprava brezdvomno silno delo. Če tudi na polju slovenske umetnosti, to se bo šele izkazalo...

Naši gledališki upravi očitno preseda vse, kar je slovensko. Pa naj si bo to režiser, igralec ali jezik. Posebno pa ljubi jezikovne umotvore. Ne čisto slovenske, temveč take, bolj slovensko-esperantistične. Mi imamo vse, če le hočemo: rusko, češko, srbohrvaško slovensčino, razen tega pa še lep pregled vseh slovenskih dialektov. Hej Slovani!

To pa uprave ne moti, da ne bi posegla z združenimi močmi po srbohrvaških originalih. Naše gledališče je tudi gledališče neomejenih možnosti. V desetih, petnajstih skušnjah se vsi Slovani-igralci prelevajo in izvajajo vse tiste ruske, češke, in slovensko-dialektične varijacije v srbohrvaščini.

Druga gledališka gojé s posebno vnamo jezik naroda, kateremu pripadajo. Mi ne gojimo nobenega (tudi svojega ne), govorimo pa vse.

V našem gledališču večkrat telovadijo. Včasih z igralno umetnostjo, večinoma pa z jezikom.

Poglejmo še enkrat, v koliko je prirejane srbohrvaških del v slovenskem gledališču in z domačimi igralci upravičeno in koliko se obnese.

Glavni razlog naj bo menda ta, da zgubi original v prevodu na lepoto in na tipičnost.

Ze vemo. To je tragika vseh prevodov. S tem računamo že vnaprej. Noben prevod ni originalu enakovreden. Kakšni prevodi so upravičeni in kakšni ne, o tem se sedaj-le ne bomo menili. Dejstvo je, da imamo Slovenci prevajavce, ki jih je najstrožja znanstvena in umetnostna kritika priznala. In če se da prevesti Shakespear, se da prevesti, mislim, tudi Ogrizović.

Pa vzemimo tudi, da je n. pr. Ogrizovićev jezik v »Hasanaginici« tako silno tipičen, da se nikakor ne da enakovredno prevesti. Potem pa je tudi naivno misliti, da bodo tisto tipičnost slovenski igralci v nekaterih skušnjah pogodili! In kar pridobimo s tem, da čujemo dramo v originalu, zgubimo na drugi strani a tem, da jo čujemo v nelepo in nepravilno go-

vorjenem jeziku. In hiba je večja od vrline! Ljubši mi je lepo govoren prevod, kakor pa grdo govoren original!

Tudi ne razumem, zakaj igra gledališče ravno srbo-hrvatske drame v originalu? To je nedoslednost! Kajti, če igramo delo v originalu samo zategadelj, ker zgubi v prevodu na lepoto, bi morali igrati dosledno vsa dela (ali vsaj vsa klasična) v originalu. Hamleta torej angleško, Mario Stuart nemško, Cyrana francosko itd. Toda vse druge prevode priznavamo, samo prevode iz srbohrvaščine ne. »Srbohrvaščina večina publike razume, angleško, francosko itd. pa ne.« Tudi nemško razume večina publike, pa nikomur ne pade v glavo vprizoriti Schillerja v originalu!

»Srbohrvaščina je državni jezik, angleščina, nemščina, francoščina itd. pa ne.« Sloveščina je tudi državni jezik in sicer v slov. teatru tudi edino upravičen. Sploh pa, kaj ima državni jezik z umetnostjo opravka?

Srbohrvaščino naši igralci obvladajo, angleščine, francoščine itd. pa ne. Aha. Kdo od naših igralcev pa obvlada hrvaščino? Če poslušamo natanko, samo tisti, ki so srbskega oz. hrvatskega rodu in ki igrajo v srbohrvaških dramah glavne vloge. Kar govoré drugi, ni hrvaščina. Pri vsem trudu. Jeziku delajo silo in tako gre vsa lepota klasičnih verzov, radi katerih smo pravzaprav igrali delo v originalu, k vragu! Hrvatski jezik, posebno pa Ogrizovićev ali Vojnovičev, ni jezik, ki se ga naučijo pri desetih skušnjah! Kako naj se na-

uče drugega jezika n. pr. oni igralci, ki še materne ne znajo?

Potem: kje pa je napisano, da bi moralo gledališče radi dveh, treh igralcev glavnih vlog prirediti vso predstavo v njihovem jeziku? Spet nedoslednost! Če bi bil vzrok to, zakaj niso igrali potem Karenine rusko?

Uprava bi se morala že davno postaviti odločno na stališče: redni član slovenskega teatra mora govoriti oz. peti v svojih vlogah (pa najsibodo kitajskega izvora!) samo slovenski!

Upam pa, da je glavni namen in vzrok omenjenega postopanja uprave vendar-le samo hotenje, zblizati srbohrvaško dramo oz. kulturo sploh, z našo. To je hvalevredno delo in si ga tudi želimo. Pa v ta namen se mi zdé druga pota mnogo bolj pripravna in predvsem bolj upravičena. Uprava naj povabi enostavno ves zagrebški oz. belgrajski ensemble v kakem srbohrvaškem delu na gostovanje. Vrline takega gostovanja so na dlani! Prvič: eno delo v originalu in sicer v nepokvarjenem originalu, drugič pa spoznanje obenem tipično srbsko oz. hrvatsko pojmovanje izvajanih del. (O vprizoritvenem stilu svojih dram imajo Srbi oz. Hrvatje prav gotovo druge pojme kakor mi.) V zameno pa bi ljubljanska drama posetila srbohrvaške kraje, kajti ravnotako bi bilo pogrešeno, vprizoriti v Zagrebu »Veroniko Deseniškot« v slov. jeziku, kjer bi igral n. pr. g. Nučič Friderika, ostale vloge pa bi bile zasedene po hrvatskih igralcih.

šolami nobenega stika, pa naj si so še tako slavne.

LJUBEZNI VI MOD. LIJAN.

Matematik d'Alembert (1717—1783) je bil velik učenjak, a kaj nagle jeze. Nekoč je šel mimo hiše, ki so ji streho popravljali. Par kamnov je priletelo dol, eden d'Alembertu na ramo. Ves razjarjen je pograbil tudi on par kamnov in jih je vrge v okna drugega nadstropja. Prav tako jezen je skočil dotični stanovalc k oknu, hoteč mu jih par povedati, a d'Alembert ga je prehitel in mu ljubeznivo rekel: »Oprostite, nisem mislil Vas, a nisem mogel više vreči.«

NEKAJ ZA NAŠE GOSTILNICE IN HOTELIRJE.

V Regent-Palace-hotelu v Londonu je nekdo naročil sobo. Ko je prišel tja, so mu rekli, da mu niso pripravili nobene sobe, ker brzojavke še ni. »Tako! nato sem pa dobil pismeno obvestilo, da je brzojavka prišla in da je soba pripravljena. Vprašal sem pri ravnatelstvu hotela, kako to, in so mi odgovorili: Spoštovani gospod! Prav zelo obžalujemo sitnosti in neprijetnosti, ki ste jih imeli glede naročene sobe. Kriva nesporazuma je pisna pomota, ki smo jo zakrivali mi. Zelo bi Vam bili hvaležni, če bi Vam mogli povrniti morebitne stroške, ki ste jih imeli vsled nesporazumljenja, in Vas lepo prosimo odpusčenja. Zagotavljamo Vam, da boste vselej dobro postreženi in se Vam priporočamo — Regent-Palace-Hotel.«

Kaj, ko bi pri nas kdo to poskusil!

DOBER IZHOD.

Glavarji črnskih rodov Dunko in Arađa ob Zlati obali morajo vsak teden enkrat javno obedomati, da se ljudstvo prepriča, če imajo dober tek in če so zdravi. Nerodno pa je, ker smejo piti takrat samo vodo. In kaj so si izmislili! Če hoče glavar piti, udari s palico po mizi in takoj se morajo vsi gledavci vreči na tla. Sedaj ga ne more nihče videti, ali pije vodo ali žganje. Če kdo dvomi, ga zaradi razžaljenja veličanstva obsodijo na smrt. Družabni red je torej tam prav izborni urejen. — Nedaleč od tod bodo pa sedaj Angleži napravili črncem popolno univerzo, namenjeno onim, ki ne morejo na nobeno evropsko visoko šolo. Vzgojijo naj se na tej šoli zlasti učne moči za druge šole ob Zlati obali. Nova univerza bo imela tudi zdravniški oddelek. V mestu Akkra so pred kratkim otvorili največjo afriško bolnišnico.

KLUB IZUMIRAJOČIH.

V državi Minnesota v Severni Ameriki je imel »Klub zadnjega moža« nedavno vsakoletno pojedino. V Ameriki je ta klub zelo znan. Ustanovili so ga leta 1886. Od neke prostovoljske stotnije iz državljanske vojske (1861—1865) jih je živelo tedaj še 34, in ti so se strnili v klub. Pri prvi seji so kupili steklenico vina, ki jo bo spil zadnji še živeči v spomin na umrle tovariše. Letos je bilo 30 sedežev črno odtih, en stol je bil prazen, njegov lastnik se je boril ravno s smrtjo, in le trije člani so praznovali običajno obletnico. Z velikimi svečanostmi so spravili omenjeno steklenico vina spet za drugo leto.

POSTA V ZADREGI.

Za časa francoskega kralja Ludovika Filipa (1830—1848) je prišlo nekoč na glavno pošto v Parizu pismo iz Rusije z naslovom: Največjemu francoskemu pesniku v Parizu. Pošta je bila v zadregi. Bili so se, da bodo razžalili tega ali onega. Slednjič se je sešel nekaj svet višjih poštnih uradnikov in so sklenili, naj se pošlje pismo Lamartinu (1790—1869) kot najslavnejšemu francoskemu pesniku. Komaj pa je Lamartine zagledal naslov, že je rekel: »To pismo ni zame. Nesite ga gospodu Viktorju Hugo!« — Zgodilo se je po Lamartinovi volji in nesli so pismo Huguju. Brž ko je Hugo videl naslov, je rekel pismo: »To pismo ni zame to je za Lamartina.« Dvakrat se je to ponovilo in je prišlo pismo slednjič nazaj na pošto. Ne vedoč drugega izhoda so pismo odprli in so brali: Največjemu pesniku Francije, gospodu Moetu, ki napravlja najboljši šampanjec, pošilja priske pozdrave veliki knez ruski Konstantin. — Vse se je smejala.

AGITACIJSKI OGLASI V POMPEJIH.

Najnovejša izkopavanja v Pompejih osvetljujejo z močno lučjo običaje pri volivni agitaciji v rimski državi. Volivni oglasi so naslikani z velikimi, rdečimi črkami na okna vseh mogočih poslopij ravno tako, kakor se more to videti še danes v Italiji o priliki volitev. V splošnem pa kažejo ti oglasi na volivce zelo malo originalnosti.

CARUSOVO GRLO.

Ki ga hranijo v neapeljskem muzeju, je popolnoma svoje vrste. Glasilnice so bile dvakrat daljše, kakor normalne, pokrovček je bil na bazi debel, na prostem koncu pa zelo fin in nežen; odtod njegov obširen register glasov. Njegova pljuča so bila pljuča »nadčloveka«; mogel je s svojo sapo spraviti klavirske strune v nihanje; njegovo okostje pa je imelo močno rezonanco tako, da je bil z ozirom na svoje telo prav posebno ustvarjen, da izrazi najkrajše zvoke.

ZARES ALI NAUŠČ.

Velikemu pevcu Avgustu Walterju (roj. 1834) je rekel nekdo — na Dunaju je bilo — da bo opoldne solnce mrknilo, in naj si mrk

ogleda. Walter je pa obžalovaje rekel: »Škoda, da se moram peljati ven na deželo, sicer bi si bil mrk prav rad ogledal.«

V majhnem mestu je pel Walter v neki Gluckovi operi. Ko so ga po igri klicali na oder, mu je rekel neki dovtipneč: »Pojte vendar ven in pokažite se ljudem. Občinstvo burno ploska, in tudi komponist je ves navdušen.«

»Tako!«, je zaklical Walter, »kje pa so ti? Pokažite mi ga, me zelo zanima.«

Komponist Gluck je živel 1714—1787!

STRGANE NOGAVICE.

Slikar Moric Schwind (1804—1871) je bil dober prijatelj velikega mojstra pesmi Franca Schuberta (1797—1828). Nekoč je prišel ponj, da bi šla na izlet; rekel mu je, naj se hitro napravi in gre takoj z njim, da ostala družba ne bo predolgo čakala.

Schubert se je brž začel pripravljati; seveda je bila soba vsa v neredu, kakor je pač pri umetnikih to navadno. Iskal je nogavice; v raznih predalih in omarah je našel pač par teh tako potrebnih stvari, a vse so bile popolnoma raztrgane in nerabne. Ves obupan je premetal vpiro Schwinda še enkrat vse za boje, košare, omare in predale — vse zastop, niti ene cele nogavice ni bilo pri hiši, vse so kazale velikanke luknje.

Globoko je vzdihnil tedaj ta veliki pesnik glasbe, usedel se je na rob postelje, zamišljen je gledal prijatelja in rekel potem s svečano resnostjo: »Ti, Schwind, sedaj sem pa res prepričan, da ne spletajo nobenih celih nogavic več.«

PRAVI GOUSSANT.

Za vlade Ludovika KIV. (1634—1715) je bil neki Goussant (guso) predsednik računsko-oddelka. Bil je tako omejen, da je prišel že kar v pregovor. Nekoč so igrali karte; stal je za hrbtom nekega igralca, ta se je zmotil v igri in je zavpil: »Jaz sem pa res pravi Goussant!« »Gospod!«, je rekel jezni predsednik, »Vi ste tepec!«. Hladnokrvno mu je igralec odgovoril: »Saj baš to sem hotel s tem povedati.«

Morda ne veš,

da je 29. septembra 1911 napovedala Italija Turčiji vojsko, ki ji je prinesla Tripolitani in dvanajst otokov v Egejskem morju;

da je 29. septembra 1915 umrl znameniti kipar K. Zumbusch (r. 1830);

da je 3. oktobra 1226 umrl Franc Asiški (r. 1182);

da sta 3. oktobra 1866 sklenili Avstrija in Italija mir, v katerem je Avstrija zgubila Benečijo; da se je istega dne leta 1918 Ferdinand Bolgarski odpovedal prestolu;

da je 4. oktobra 1669 umrl slavn nizozemski slikar Rembrandt (r. 1606) in da se je istega dne leta 1830. Belgija proglasila za samostojno;

da so tudi Avstrijci imeli svoj maratonski tek, na 42 km, da se ga je udeležilo 41 tekmecev, od katerih je prišlo 22 na cilj, prvi med njimi Franz, član Dunajskega športnega kluba, v 3 urah, 21 minutah in 53 sekundah; da se je poskusna vožnja Zeppelinova tudi sedaj posrečila, šla je čez vso Nemčijo in je trajala dva dni in eno noč;

da so v ogrskem mestu Nyiregyhaza povodom stoletne slavnosti razpisali nagrado za tisto ogrsko rodovino, ki ima največ otrok, in da je nagrado dobil neki pastir, ki je vzgojil 16 otrok, od kojih jih 15 še živi;

da se je ob priliki prihodnjega svetega leta priglasilo že nad milijon romarjev v Rim in da bo njih število preseglo najbrž štiri milijone;

da so ameriški letavci s svojega poleta okoli sveta prišli že nazaj v kalifornijsko mesto San Diego, od koder so bili 17. marca odleteli, in da jih je pri prihodu sprejela množica 100.000 ljudi;

da so napravili to dni sladkor s pomočjo ultravioletnih žarkov na kemični način, da pa ta znajdba najbrž praktično ne bo pomenila nič, kakor tudi praktično nima nobenega pomena pridobivanje zlata iz živega srebra;

da je vihar v glavnem japonskem mestu Tokio razdeljal 3600 hiš;

da se je vršilo od 20. do 24. septembra letos v Innsbrucku na Tirolskem zborovanje naravoslovcev, ki se ga je udeležilo 800 razstavljavcev in 5300 učenjakov;

da najvišja zvezdarna v Evropi ni 2880 metrov visoka, kaor je zadnjič nekdo pomotoma poročal, temveč ona na »Jungfrau« 3460 metrov visoka, kakor smo to omenili že v zadnjem »Morda ne veš«, in da mora tisti, ki take reči piše, stvar dobro poznati in ne kar v endan pisati.

Ali že veste, „Družinska Pratika“ za leto 1925

Zahtevajte povsod le to našo Pratikto
Preprodajalci dobe velik popust
Obračati se je na založništvo
DRUZINSKE PRATIKE v Ljubljani

Zanimivosti.

Sleparija z rokopisom Tita Livija.

Stvar je postala tragikomična, za ugled italijanske znanosti bolj tragična kot komična. Najprvo je profesor Fusco tajinstveno namigaval, da je nekaj dobil. Vlada je poslala v svojem imenu k njemu ravnatelja neapoljske knjižnice. Temu je dal pojasnila, pa ne tako točna, da bi vedeli, ali je rokopis res dobil ali ga je samo zasledil. Nato je pa stopil Fusco naenkrat pred javnost in je v pismu na italijanske časopise izjavil, da smatra najdene rokopise za svojo osebo lastnino in da je pripravljen prodati jih za skromno vsoto enega milijona angleških funtov (»samo« nekaj nad tristo milijonov dinarjev). Tudi založniško pravico velike Livijeve izdaje je hotel prihraniti sebi in je zahteval za angleško prestavo sto tisoč funtov, za nemško en milijon zlatih mark, za francosko pa dva milijona frankov. Vidimo, da v trgovskih stvarih ni posebno izkušen, ali pa več kot preveč. Slednjič je povedal, da je novo najdbo dobil po naključju. Našel je neki zapisek iz 9. stoletja in tam stoji, da sta škofa Janez Quarto in Anastazij Primo dala prepisati večje število klasičnih rokopisov, da se ne bi izgubili. Fusco je preiskal vse samostane v Neapolu in okolici, pa ni nič dobil. Pomladi 1923 je obiskal poveljnika znanega neapolskega gradu Castell-Ovo, in ta mu je v neki kleti pokazal več starih slik. Fusco je trdil, da je dobil tam notri v zidu vzdane Livijeve rokopise in da jih je vzel s seboj. Profesor je dober filolog in resen učenjak, kljub temu so pa vsled vsega čudnega pripovedovanja in vsled pretiranih zahtev začeli misliti neapolski vseučiliški profesorji, da je znorel in da je vse skupaj samo fantazija. Več časa mu je že šlo po glavi, da bo našel celega Livija, in ideja mu je postala fikсна. Mislili so pa tudi, da so oni rokopisi morebiti potvorjeni in da je postal Fusco sam žrtev prevare. Saj so v srednjem veku veliko potvorjenih rokopisov prodali kot prave.

Sedaj se je pa stvar končala na presenetljiv in za profesorja Fusco ne posebno laskav način. Po uradnem poročilu naučnega ministrstva je Fusco izjavil, da je dobil le neko listino, ki je bila pa že znana, v koji listini je Robert Anjouvinski leta 1332 odredil izplačilo za prepis Livijevih knjig. Fusco je priznal, da je bil na napačni sledi, in je vse svoje tozadevne izjave prekal. S tem upa, da bo javnost pomirjena.

Najbolj hud je nemški profesor dr. Funke, ki je imel s Fuscom razgovor o najdbi in ki je o tem razgovoru poročal raznim časopisom. Če je uničeno Fuscovo znanstveno ime — Fusco je star šele 23 let —, to še ni tako tragično, a Funke je resen predstavniki znanosti. Praški vseučiliški profesor dr. A. Stein je priobčil v »Prager Tagblatt« prav zanimiv članek, kjer dokazuje potvorbo faksimila iz domnevanega Livijevega rokopisa, priobčenega po dr. Funkeju v istem listu 13. t. m. Tam notri je omenjen celo sv. Martin, in njegovo ime je moral seveda dotičnik izbrisati, ker Livij o sv. Martinu pač nič vedel ni. Fusco je šel na lim, je faksimile izročil Funkeju in ta ga je priobčil. Dr. Stein pravi, da je stvar končana in da bo dobri Livij imel spet mir, ki ga uživa že 1907 let.

NAJSTAREJŠI KOLEDAR.

Najmanj tritisoč let star koledar imajo v Britanskem muzeju v Londonu; menda je najstarejši, kar jih pozna. Napisan je na egiptovskem papiru, ki so ga dali k mumiji nekega kralja, gotovo zato, da je vladar tudi na onem svetu vedel, kakšep je čas. Posamezni dnevi so označeni z rdečim, zraven so pa podobe s črkami, ki kažejo najbrž vreme. Kaj posebno novega nam ta papir ne pove; ker je pa najstarejša tovrstna listina, je seve-

da neprecenljive vrednosti. Šteli so Egiptčani, kakor vemo, po solnčnih letih, navadno ljudstvo po luninih; od časa do časa so v svrhu izenačenja vrinili prestopne mesece.

NAJHRABREJŠE ŽENSKÉ NA SVETU.

Dominikane Dunstan Sargent je pridigal v Westminsterki katedrali tam zbranim angleškim katolikom in je označil za najbolj hrabre in za najbolj požrtvovalne ženske na svetu one, ki strežejo gobavim. »Število gobavih na zemlji je izredno veliko in njih usoda najstrašnejša, ki si jo moremo misliti. Še bolj izredno je pa junštvo, s katerim žrtvujejo ženske vsake starosti in vseh stanov življenje, da nesrečnejšem pomagajo. Najmlajša taka Samaritanka, ki jo poznam in ki se je poklicu strežnice gobavih popolnoma posvetila, je stara šele devetnajst let. Veliko jih je iz bogatih, plemiških krogov, lepe so, nadarjene, a žrtvujejo vse. Večkrat bolezen še same nalezajo, voljno jo prenašajo in gredo z veseljem strašni smrti nasproti.«

MOTORNO KOLO V SLUŽBI MISIJONOV.

Preč. P. Rimli, M. L. piše iz Asahuna (Afrika) vrhovni voditelji Družbe sv. Petra Klaverja: »Z nepričakovano dragocenim darilom ste mi, blagorodna grofica, napravili silno veselo presenečenje. Tudi premil, gospod škof je bil radostno presenečen, ko sem mu sporočil, da ste mi v svoji veliki dobrotljivosti obljubili motorno kolo. Zelo sem Vam hvaležen v svojem imenu in v imenu tukajšnjih kristjanov in poganov. Naj spremilja božji blagoslov Vas, Vašo Klaverjevo družbo in Vaše dobrotnike — to je moja vsakdanja molitev. Kolo je dospelo sem v dobrem stanju in se je začelo takoj rabiti za dobro stvar. Stroj deluje brezhibno. Meni je sedaj mogoče na tako razsežnem ozemlju veliko več misijonskega dela narediti. Lahko razumete, da kjer so posamezne postaje 20 do 30 km vsakebi, misijonsko delo trpi na izgubi časa, brez ozira na misijonarjevo utrujenost, vsled česar potem zopet misijonsko delo trpi. Sedaj se ne utrudim in ne izgubljam časa, za kar se imam zahvaliti Vašemu dragocenemu darilu. Smatram pa sedaj za dolžnost, da kolo večkrat rabim in običem vse moje postaje, da kristjane v veri potrdim, poganom pa, ki jih je tu še mnogo oznanjam pravo vero. Brez Vašega motorja bi mi bilo to le v mnogo manjši meri mogoče. S svojim darilom ste pa tudi prevz. gospodu škofu pomagali iz zadrege. Nenadoma sta zadnjič obolela dva patra in morata takoj v Evropo po razlogi zdravnika. Škof bi bil moral pustiti veliko ozemlje brez duhovne pomoči. Tedaj pa pride vesela novica, da je za Togo motor že na potu, ki ste ga podarili. Vi, vrhovna voditeljica Klaverjeve družbe. Škofu je bilo ob tej novici, kot da mu je padel velik kamen od srca. Takoj mi je izročil veliko pokrajino Tsevej, češ z motorjem bom mogel oskrbovati tudi ta distrikt, dokler se ne dobi novih misijonarjev. Seveda brez motorja bi to bilo popolnoma nemogoče. Kakšna škoda pa je, ako se kako ozemlje opusti, imate dokaze v Togo samem. Torej Vaše motorno kolo je zelo dragoceno darilo in koristno ob enem, darilo o pravem času in na pravem kraju. Tisočkrat: Bog plačaj!

INDIJSKE UNIVERZE.

Indijske univerze so zavodi, kjer delamo skušnje, dočim nas evropske univerze v svojih inštitutih navajajo k samostojnemu znanstvenemu delu. Kakor na Angleškem, se vrši tudi v Indiji pouk na kolegijih. V Bombayu se pa to ni obneslo in bodo preustrojili univerzo po srednjeevropskem načinu, ne samo glede pouka in namena visoke šole, temveč tudi glede uprave. To naj imajo profesorji, ne pa druge osebe, ki nimajo sicer z visokimi

Gospodarstvo.

F. Zaren:

Naše prometne težave.

Ne moremo si drugače razlagati prometne mizerije, ki postaja dan na dan neznosnejša na naših železnicah v Sloveniji, kakor z velikim reorganizacijskim delom, ki popolnoma absorbira našega prometnega ministra in s celim kompleksom najrazličnejših vprašanj, ki jih ravnokar s polno paro rešujejo v prometnem ministertvu.

Promet v območju ljubljanskega ravnateljstva drž. železnice je padel takorekoč na minimum. Vse stoji. Nobene stvari ni mogoče spraviti naprej. Zdaj nam je šele jasno, zakaj se je svoj čas tako mudilo s prevzemom Južne železnice v državno upravo. Rabili so njen vozovni park. Danes stojimo brez vagonov tu, za vso slovensko trgovino in industrijo je dnevno reci in piši 30 odprtih in 30 zaprtih vagonov na razpolago. Poleg vseh drugih šib, ki nas tepejo, kot pomanjkanje kreditov, visoka obrestna mera, silna davčna bremenja, valutarne spremembe itd. evo sedaj nove zapreke, ko nam ni mogoče držati dobavnih rokov vsled naše zanikrne prometne politike. Razumemo, da je doli sladkorna kampanja v teku, da je sedaj čas, ko se morajo slive eksportirati, ampak da nam pobežejo kar vse vagona, to je veseo prehujo.

Vsled dan na dan neugodnejše konjunktura postaja čim dalje bolj občuten tisti del rezijske, ki jo povzroča naše vse previsoke železniške tarife. Pri izvozu mleka v Avstrijo, ki je dosegel zadnji čas nad 40.000 litrov dnevno, znaša vozarina preko 80% nakupne vrednosti mleka! Pri premogu zdrob I. pa preko 100% prodajne cene!

Naša že itak mnogo previsoka železniška tovarnina pa postaja še občutnejša radi stroškov, ki nastajajo vsled lomljenega tarifiranja pri prehodu blaga z državne na bivšo Južno železnico, ali pa obratno. Kaj to pomeni, je razvidno iz primera, ki ga navaja spomenica Zveze industrijev z dne 1. maja t. l. na naslov Generalne direktije državnih železnic. Sedanja tovarnina za 10 ton premoga iz Trbovelj v Belgrad znaša 1230 Din, dočim bi znašala tovarnina pri nelomljenem tarifiranju samo 930 Din. Še eklatantnejši je slučaj pri prevozu premoga iz Trbovelj do Dravograda. Po užni železnici znaša za 169 km tovarnina 510 Din; po krajši progi preko Celja (ca. 120 km) pa znaša tovarnina 620 Din, ker se tarifira lomljeno. Ako bi se v slednjem slučaju računalo nelomljeno, bi znašala tovarnina samo 400 Din.

Od 1. septembra 1923, ko je prešla Južna železnica v državno upravo, pa do danes, ni bilo mogoče vpeljati enotnega tarifiranja na železnicah v Sloveniji.

Ravno tako se še vedno naprej pobirajo manipulacijske pristojbine na ljubljanskem glavnem kolodvoru, ki znašajo 100 ozi. 150 Din pri vagonu. Vse to ogromno obremenjuje konkurenčno sposobnost naše trgovine in industrije in po svoje doprinese k vedno hujši krizi, ki nas vodi neznano kam.

To postopanje je mogoče razlagati samo s popolnoma krivimi nazori o pomenu prometa za vse narodno gospodarstvo, o osnovnih principih prometne politike ter o načelih produktivnosti prometnih naprav. Res je, da bi se z znižanjem tarife, upeljavo nelomljenih tarifov ter odpravo manipulacijskih pristojbin zmanjšali dohodki uprave državnih železnic. Toda produktivnosti prometnih sredstev ne smemo presojati samo po privatno-gospodarskih, temveč v prvi vrsti po splošnih narodno-gospodarskih vidikih. Pri lokalni železnici recimo, ki vodi v kako zabavaljšče, je razumljivo, da mora odločevati produktivnost v privatnem gospodarskem smislu, namreč rentabilno, razen, ako ne obstoja kak višji vidik, na primer, pospeševanje tujkega prometa. Železnica, ki služi tovarnemu prometu, je sicer s stališča lastnika kupčija, kakor je to vsaka druga. S stališča splošnosti pa tvorijo vozarinski stroški del produkcijskih stroškov in so torej najuspešnejše sredstvo za povzdigo produkcije kake dežele. Vsled tega je odločilen splošno gospodarski interes. Prometna podjetja so torej kljub svoji pasivnosti lahko v veliki meri potrebna in koristna.

Teh načel se drži prometna politika naprednejših, večjih in izkušenejših držav kot smo mi, zato naj bi se upoštevala tudi pri nas.

Z ozirom na to je potrebno: znižanje tarife, da se odpravijo še enkrat lomljene tarife in manipulacijske pristojbine, in da dobimo vsaj vagonov na razpolago.

Vinski zakon in vinska statistika Jugoslavije.

Na zadnji, dne 15. in 16. t. m. v Belgradu vršivši se vinarski enketi, ki jo je sklicalo poljedelsko ministertvo in katere se je udeležil tudi poljedelski minister dr. Kulovec sam, se je glasom poročil obravnavalo med drugim tudi o obnovi starega, oziroma o upeljavi novega vinskega zakona za celo Jugoslavijo, ter o točnejši vsakoletni sestavi vinske statistike.

Oboje je prav potrebno, osobito upeljavo enotnega vinskega zakona za celo Jugoslavijo, kajti Srbija in Macedonija sploh še ne poznata nikakega takega zakona; že od leta 1907

obstoječa in v prečanskih krajih veljavna avstrijska in ogrsko-hrvaška vinska zakona pa v marsičem ne odgovarjata več današnjim okoliščinam.

Načrt novega vinskega zakona se je sestavil v Zagrebu in kolikor nam je znano, neoficijelno in vsestransko komisijelno, ker baje niso pri tej sestavi sodelovali ravno oni činitelji, ki imajo s tem največ posla in največ praktičnihkušenj, namreč državni kletarski nadzorniki ter ravnatelji kmetijsko-kemičnih preskušališč. Menimo, da so ti faktorji v tem oziru jako merodajni, kajti v novem vinskem zakonu se morajo posebno natančno precizirati sporna vprašanja, ki tvorijo pravo bazo za sodnijsko postopanje pri nereelnih manipulacijah in prodaji pokvarjenih vin bodisi s strani producentov kakor s strani gostilničarjev in vinskih trgovcev.

Zakon bodi precizen, ne preveč nejasen, ter prilagojen vsem razmeram in glede kazni kolikor mogoče oster, da se ne pripetijo slučaj, kakor pri izvršbi sedanjega zakona, da se krivici kratkoma oprosti, čeprav jim je potvorba ali zloraba uradno dokazana, ali pa da se kaznujejo s smešno nizko denarno globbo, kar daje krivcem in njihovim zagovornikom potem še povod za norčevanje iz vinskega zakona ter za omalovaževanje kemičnih zavodov in drugih te zakone izvajajočih organov, kakor tudi za nadaljno nemoteno vganjanje svojih nereelnih manipulacij.

Preden pride načrt novega zakona v skupščino, bi se moral po nalogu ministertva še enkrat temeljito predelati in sicer po mešani, od ministertva določeni komisiji sestavljeni tudi iz ravnateljev posameznih kmetijsko-kemičnih zavodov, drž. kletarskih nadzornikov ter uglednih vinogradniških in vinskih-trgovskih zastopnikov posameznih velikih županstev iz vinorodnih krajev cele Jugoslavije, osobito pa celega prečanskega ozemlja. Razume se, da se morajo k temu pritegniti tudi juristi.

Čim prej se to ukrene in izvrši, tem bolje, ker sedanja vinska kontrola postaja vedno bolj brezpomembna ravno radi površnosti pri obsodbah.

Pogreša se tudi natančna vinska in vinogradniška statistika cele Jugoslavije. Po preteku petih let bi tudi do tega že lahko prišli, toda kakor se je ravno na navedeni anketi pokazalo, ne more poljedelsko ministertvo še danes navesti popolnoma zanesljivih podatkov o množini v posameznih vinorodnih pokrajinah ali velikih županstvih letno pridelanega vina, kakor tudi ne natančnega obsega vinogradov. Zdi se, da to še najbolj natančno izkazuje Slovenija in Hrvaška.

Po najnovejših statističnih podatkih znaša površina vseh vinogradov v naši državi okrog 200.000 ha, celokupni vinski pridelak lanskega leta pa baje 4½ milijona hl. A ni dolgo tega, ko se je vsepovsod poročalo, da znaša površina 165.000, potem 180.000, zopet 172.000 hektarov itd., lanska vinska letina pa 3½ in celo 2.8 milijona hl. Pri taki malenkostni množini delati tako velike številne razlike, pač ni nikaka statistika, marveč le neka aproksimativna cenitev, katero zadene vsak lajik, ako računa povprečno 20—25 hl na hektar, kar da pri 200.000 ha vinogradov (toliko jih namreč utegne biti v celi Jugoslaviji) 4—5 milijonov hektolitrov.

Natančna statistika je pri taki važni kulturni panogi, kot je ravno vinstvo, prav velike važnosti tako v finančnem, kakor v trgovinskem oziru, ker tu igrajo že milijarde svoje uloge. Zato upamo, da se vsaj sedanjemu ministertvu posreči sestaviti popolnoma zanesljivo vinsko in vinogradniško statistiko, ter to, kakor so delali pred vojno, objaviti v posebnih statističnih knjigah in brošurah. Seveda brez znatnih stroškov to ne pojde, a dobimo vsaj enkrat zanesljivo bazo za poznejše cenitve in ravnanje.

g Poravnalno postopanje. O imovini Mihaela Zupana, trgovca z mešanim blagom, posestnika in gostilničarja v Kosezah se je uvedlo poravnalno postopanje.

g Uradni tečaji za oktober. Za mesec oktober t. l. je objavilo finančno ministertvo sledeče uradne tečaje: napoleonor 268 Din, turška zlata lira 300, funt sterling 316, dolar 71, 100 francoskih frankov 376, 100 švicarskih frankov 1340, 100 lir 312 dinarjev, 100 čeških kron 213, 100 avstrijskih kron 0.1005, milijon ogrskih kron 920, poljski zlat 13.64, nemška zlata marka 16, 100 romunskih lejev 136.25, 100 bolgarskih levov 51 dinarjev, 100 holandskih goldinarjev 2735.

g Važna olajšava pri carinjenju Na podlagi člena 223. finančnega zakona za 1924—25 je člen 61 carinskega zakona spremenjen tako, da se carini uvoženo blago pri tisti carinarnici, ki je označena na tov. listu. Če v namembnem kraju ni carinarnice ali pa carinarnica ni opravljena kakšnega blaga zaciniliti, se vrši carinjenje v najbližji carinarnici. Po odredbi velja ta določba za vse slučaje, če se vrši transport samo z železnico ali ladjo. Če stanuje naslovljenec v notranjosti države, bo carinarnica dostavila blago do tistene carinarnice, ki je najbližja stanovališču adresata.

g Porazdelitev skladiščnih prostorov na Sušaku. Prometno ministertvo je na zborni-

čni vlogi št. 8838/24 z dne 9. in 11. sept. 1924, z aktom br. 19.915/24 z dne 20. sept. 1924 sporočila trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da so se ob prilike porazdelitve parcel na sušaški postaji vzeli v poštev vsi oni slovenski interesi, katerih prošnje je zbornica predložila ministertvu. Za sklepjanje pogodb s posameznimi tvrdkami so se izdale potrebne naredbe ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu, na katero se imajo v bodoče obrniti interesi glede vseh vprašanj, ki se tičejo skladiščnih prostorov.

g Posojila producentom tobaka. Kakor poročajo, je odpravil finančni minister vse omejitve, ki jih je stavila preje monopolna uprava za dajanje predujmov producentom tobaka.

g Pogajanja o fuzijah dunajskih bank. Kakor javljajo iz Dunaja, se nadaljuje koncentracijsko gibanje v avstrijskem bankarstvu. Tako stojimo neposredno kred fuzijo «British-Oestereichische Bank» z «Allgemeine Industriebank». Nadalje bo najbrže vzpostavljena interesna skupnost nižje avstrijske Bauernbank in med nižjeavstrijsko Gewerbe- und Handelsbank.

g Znižanje hranilnih vlog v Avstriji. Odkar se je zvišala obrestna mera za hranilne vloge, vloge stalno naraščajo. Po uradnih podatkih so znašale hranilne vloge sredi septembra t. l. pri 9 dunajskih velebankah, hranilnicah, 2 dunajskih konzumnih zadrugah in pri Doroteju nad poldrug bilijon kron (1.537 milijard aK).

g Znižanje bančnih kondicij v Avstriji. Med bankam so se začela pogajanja v pogledu znižanja bančnih kondicij. V svobodnem prometu je postal zadnje čase denar mnogo cenajši.

g Avstrijska zunanja trgovina. V juliju t. l. je dosegla pasivnost avstrijske zunanje trgovine 80 milijonov zlatih kron napram 87 milijonom v juniju t. l. in 57 milijonom v juliju l. 1923.

g Velesej v Pragi. Letošnji velesej v Pragi po poročilih iz Prage izredno uspeva. V velesejskih palačah odmevajo jugoslovanski, francoski, angleški, španski, ruski in nemški jezik. To pot je že prvega dne velesejma prispelo v Prago toliko število tujih posestnikov, da kaj podobnega ne pomnijo. Trgovci iz tujine izkazujejo veliko zanimanje ter so bile v raznih panogah že dopoldne sklenjene številne kupčije. Tudi domačih kupecev je prispelo že prvega dne mnogo. Med tujci je na stotine iz Jugoslavije, posebno iz Slovenije.

g Češkoslovaška zunanja trgovina v avgustu t. l. V avgustu l. 1924 je znašal uvoz v Češkoslovaško 1221 milijonov češkoslovaških kron, od tega iz Jugoslavije za 28 milijonov, kar pomeni 2.3 odstotka vsega češkoslovaškega uvoza v navedenem mesecu. Ker je v avgustu, kakor smo že poročali izvozila Češkoslovaška samo za 1111 milijonov Kč, je bila trgovinska bilanca pasivna za 110 milijonov češkoslovaških kron.

Borze.

27. septembra 1924.

DENAR.

Zagreb. V prostem prometu notirajo: Italija 316.75 (314.35—317.35), London 323 (320.80—323.30), Newyork 72 (71.20—72.20), Dunaj 0.1019 (0.1007.50—0.10275), Praga 2.17 (2.16—2.19), Pariz 3.83 (381.50—386.50), Curih 13.75 (13.65—13.75).

Za 100 Din se je danes dobilo: 1.39 dolarjev, 7.27 šv. frankov, 6.2 šilinga, 97.310 avstrijskih kron, 45.66 Kč, 31.51 lir, 25.82 francoskih frankov.

Curih. Belgrad 7.30 (7.35), Italija 23.05 (23.07), London 23.47 (23.48), Newyork 524.50 (525.50), Pariz 27.70 (27.65), Praga 15.75 (15.75), Berlin 1.25 (1.25).

BLAGO.

Novi Sad. Pšenica 345—352. Koruza 275. Koruza v storžih 105. Srbski oves 235—240. Moka basis nulerca 535—540. Fižol beli 440 do 450. — Tendence mlačna.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljan.

GOSPODARJEM

priporočamo sledeče knjige:

Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših sadjarskih nauk, pojasnjena s 25 barvnimi prilagami in 92 slikami v besedilu. Priredil M. Humek. Okusno vezana njiga 120 Din.

Sadno vino ali sadjevec. Priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik. Ta knjiga izpopolnjuje prvo in velja Din 20.

Domači vrt. Praktični navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani. 48 Din, vezano 60 Din.

Breskev in marelica. Navodilo kako ju vzgajajmo in oskrbujmo. Priredil M. Humek. Cena 12 Din.

Nauk o čebelarstvu. A. Janša. Novi natis priredil F. Rojina. Z dodatkom Alber-

tijev-Znidaršičev panj in kako v njem čebelarimo. Priredil M. Humek. Cena 24 Din.

Kubična računica. V novi meri s pridano naštevanko do 100. Pregledna in praktična knjiga za posestnike in lesne trgovce. 20 Din.

Hitri računar v kronski in dinarski veljavi. 30 Din.

Vse navedene knjige se naročajo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Cenik knjig brezplačno na razpolago.

Turistika in sport.

Sportni teden.

Ta teden imamo veliko poročil, saj nam razni rekorderji kar miru ne dajo. Sledimo samo Nurmiju. Koncem avgusta je potisnil rekord na 10.000 metrov, postavljen od Ritole pri olimpijskih igrah s 30 : 23.2, dol na 30 : 06.4 in je tako lepo tekoč napravil nove rekorde na 4 angleške milje (a 1609 m) z 19 : 18.7, 5 milj 24 : 13.2, 6 milj 29 : 07.4, obenem pa rekord na pol ure z 9957 metri. Kako je premagal Ritolo na 5000 m, smo povedali že danes teden. Takrat sta zadelala skupaj tudi na 10.000 m; rezultat: Ritola 30 : 44.5, Nurmi 30 : 20.9. Nurmi je hotel leteti pod 30 minut, kakor je enkrat neoficijelno že letel (29 : 43), pa je hudo deževalo in nasproten veter je pihal.

Zadnje dni zopet veliko beremo o Paddocku, ki v Evropi ni bil v posebno dobri formi. Po ljutem boju je premagal svojega rojaka Murchisona v teku na 100 yrdov, v svetovnorekordnem času 9.6 sekund. Ker imenujejo ta čas še zmeraj svetovni rekord, vidimo, da niso priznali Honbenovega rekorda 9.5 sek (veter in hrbet) in iz istega vzroka tudi ne Lekoneyevoga 9.4 sek., ki ga je napravil koncem letošnjega avgusta. Rekord 9.6 je postavil leta 1906 Kelly, izenačila sta ga pozneje Drew in Paddock. S Houbenom in Leconeyem vred imamo torej pet rekorderjev za 100 yrdov (91.44 m). Tudi na 220 yrdov se je Paddock po prihodu v Ameriko odlikoval, pretekel jih je v dosedanjem rekordnem času 20.8 sek. Nekaj nam ni jasno. Svetovni rekord za 200 m je 21.2 sek., ne priznani Wilsonov 20.9 sek., 220 yrdov je 20.168 metrov in je svetovni rekord 20.8 sek.

Nemec Houben je v izvrstni formi; 100 m je pretekel v 10.6 in kmalu nato v 10.5 sek. ter izenačil s tem nemški rekord; v teku na 200 m je z 21.5 sek. postavil nov nemški rekord (prej Ran 21.6 sek.).

Hähnel iz Erfurta je razdaljo Berlin—Potsdam—nazaj Berlin = 50 km prehodil v 4:36:21.4, kar pomeni nov svetovni rekord. Na Svedskem se je pojavil nov tekaški talent, Svensson, 800 m v 1:55, 1500 m v 4:10.9. Norvežan Torp je vrgel kopje z desnico 62.38 m daleč, z levico 50.13, skupaj 112.51 m, prav malo manj kot svetovni rekord in za 9 m več kakor dosedanji norveški rekord. Dopade se nam Fowler-Dickson, predsednik nekega londonskega atletskega društva; 74 let je star, pa je pretekel angleško miljo = 1609 metrov v 11 minutah in 28 sekundah.

V težki atletiki omenimo, da je črnc Harry Wils premagal Argentineca Firpo v boksanju in da je prireditelj igre Tex Rickard zaslužil pri tem boju 400.000 dolarjev! Slavni svetovni mojster v grško-rimski rokoborbi Hackenschmidt je obiskal več dunajskih težkoteletskih klubov. Bil je priča, da je težka atletika na Dunaju še zmeraj doma, atleti so šli enoročno do 110 kg, dvoročno do 160 kg (s sunkom). Hackenschmidt pravi, da bo morebiti pozneje stalno ostal na Dunaju ali pa kje v okolici. — Francoz Decottignies je potegnil z levo roko 71.1 kg, kar je za njegovo težo (lahka teža) svetovni rekord. — Dunajčan Leopold Friedrich je sunil enoročno (z desnico) 115 kg, vzevši ročko z obema rokama do rame. Svetovni amaterski rekord ima Rus Krause s 115.83 kg (leta 1913, umrl je med vojsko), profesionalni rekord Rus Lurich s 121 kg (tudi med vojsko umrl), rekord z enoročnim dvigom do rame s 112.5 kg pa Švicar Hünnerberger (1923). Za Friedrichovo težo (srednjetežka) je pa 115 kg svetovni rekord.

F. A. I. je priznal sledeča dva letalska rekorda: Najdaljši čas brez pristanka in prevzeta novega bencina Coupet in Drouhin, 16. in 17. julija 1924, 34 ur 59 minut in 10 sekund, aparat Farman; hitrost na 500 km Sadi Lecomte, 23. 6. 1924, 306 km 696 m na uro, aparat Nieuport-Delage.

Današnje nogometne tekme. Na igrišču Pirije se vršita danes prvorazredni prvenstveni tekmi Maribor-Hermes (ob 14.45) in Ilirija-Jadran (ob 16.15), nadalje ob 9. uri dopoldne prvenstvena tekma Korotan (Kranj) Spoboda in ob 10.30 prvenstvena tekma rezervnih moštev Ilirije in Jadrana. — Hermes zadene v mariborskem prvaku SSK Mariboru na solidno moštvo, ki goji kombinacijsko igro, ki uporablja torej isti način igre kot Hermes. Izid je negotov! ako bosta obe moštvi v dobri formi, se pričakuje lahko interesantne in napete borbe. — Težje stališče ima Jadran proti Iliriji, našemu prvaku, ki je slejkoprej ohranil svojo dominantno pozicijo med klubi Slovenije. Vendar je znal Jadran baš proti Iliriji

vedno stopnjavati borbenost in odpornost svojega agilnega moštva. V zadnji prvenstveni tekmi z Ilirijo je dosegel rezultat 3:3. — Dopoldne postavi Ilirija proti Jadranovi rezervi talentirane mlajše, tehnično že izvrstne igralce. Korotan ima proti Svobodi dobre izgleda. — Za dopoldanski tekmi je določena skupna vstopnina Din 10, 5, 3, za popoldanski tekmi Din 15, 12, 8, 3. Od klubov izstavljene običajne proste karte za člane so za prvenstvene tekme neveljavne.

S. K. »Svoboda« : S. K. »Slovan« (Rače). V nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldan se vrši na igrišču I. S. S. K. »Maribor« prvenstvena tekma med omenjenima kluboma. Sodnik g. Sepec.

Kolesarska sekcija sportnega kluba Disk, Domžale, priredi v nedeljo, dne 28. t. m. ob 13.30 kolesarsko dirko na progi Domžale—Konfinar—Domžale, 60 km, za prvenstvo kluba.

Redna letna župna skupščina župe slovenskih skavtov se vrši v nedeljo, 28. septembra ob enčetrin na 11. uro dopoldne v risalnici tukajšnje realke. Vabijo se vsi prijatelji skavtizma in gozdovništva, da se je udeležijo.

Žensko telesno vzgojevalno društvo »Atena« otvori svoj ortopedični zavod s 1. oktobrom 1924. — Vpisovanje se vrši dne 29. in 30. septembra t. l. vsakokrat dopoldne od 9. do 11. ure v telovadnici »Mladike«, Šubičeva ulica št. 9. — Informacije daje voditeljica ortopedije istotam.

Iz ženskega sveta.

PREBIVALSTVO ISLANDIJE.

Danes popeljemo naše bralke jako daleč. Odpravimo se na sever na Islandijo, za katero se zadnja leta turisti silno zanimajo. Najprej si ogledamo bajno lepo naravo tega otoka, izpregovorimo nekoliko o vulkanih, tamkajšnjih lepih ledenikih, videli bomo vroče vrele, krasna jezera in vodopade, kraje, ki so še vedno zakriti z neprozornim zavojem, dasi so raziskovalci že jako daleč v nje prodrli. Doslej smo prav malo vedeli o teh krajih, ker so tako daleč od nas, ki živimo pod mnogo bolj južnim podnebjem in v popolnoma drugačnih razmerah. Ali tudi na tem daljnem otoku, obdanem od prostranega oceana, žive ženske, ki uživajo iste radosi in bridkosti kakor pri nas. Vedeli smo sicer, da živi na Islandiji približno 100.000 ljudi, da je glavno mesto Reykjavik in še par drugih manjših trgovinskih mest. Večina islandskega prebivalstva živi v dvorcih, ki so oddaljeni po 20 in rajši še več ur med seboj. Ako hoče drug drugega obiskati, mora imeti dosti časa in čile noge, da premaga vse napore. Temu in onemu izmed nas je znano, da kraljuje na Islandiji kruta in dolga zima, da vlada v tej deželi težka tema in da tamkajšnje prebivalstvo izkoristi kratak, a krasen poletenski čas, kar se najbolje da. V dolgi zimski dobi se pa prebivalci vtope v svoje priljubljene knjige. Literatura Islandcev od prastarih narodnih pravljic do najnovejših lirike tvori zanimiv študij drugih narodov. Njih poezija preveva zmes otožnosti, resnosti in pomladnega veselja. Nam, ženske, so Islandke popolnoma neznane, katera izmed vas bi si pač mislila, da naše tovarišice na onem daljnem otoku zavzemajo že daljšo dobo trdno socialno in pravno stališče, s kakršnim se niti meriti ne more stališče, ki ga zavzema ženski svet sredi civilizirane Evrope.

Že l. 1882. je bila priznana vdovam in osamelim ženskam cerkvena in komunalna volivna pravica. L. 1899. je bilo ženam dovoljeno, da odločujejo o svojem imetju. L. 1902. so dosegle samostojne ženske volivno pravico v občinski zastope, a l. 1914 so dobile

brez boja samo s propagando majhnega ženskega lista in s prizadevanjem nekaterih ženskih voditeljev splošno aktivno in pasivno volivno pravico. V zanimivi knjigi »Le Suffrage de Femmes en pratique« (ki jo je izdala mednarodna Liga za žensko volivno pravico), čitamo, da je treba naglo posledico tega uspeha iskati v mentaliteti islandskih mož, ki ravna s svojimi ženami kakor z življenjskimi tovarišicami. Islandka je verna in vztrajna sobojnica svojega moža, ki se ne prebota bori s prirodo. Boj Islandcev proti ognju in ledu je izbistril njih duše. Dejstvo je, da je osamelost bivanje ženske, to da ne živi v družbi, utrdilo njeno socialno stališče; njena individualnost se je razvila po kulturnem vplivu. Pesniška nadahnenost Islandcev, ljubezen do umetnosti in znanosti je ublažila narod in ujasnila tudi stike med možem in ženo. Žena je možkemu ideal in to veliko bolj iz estetičnih razlogov kakor pa iz strastnih občutkov. Odnosaji med možem in ženo se najbolj vidijo v tem, da sme islandska žena po celi deželi, ne da bi ji mož branil, potem pa v tem, da ni najti spolno bolnega človeka skoraj na vsem otoku. Vsekako zanimivo je tudi dejstvo, da je v Islandiji od l. 1600 raba orožja do malega neznana in prepovedana.

Od l. 1922. imajo islandske žene svojega senatorja gospo Ingibjorg H. Bjarnasonovo, čije namestnica je Inga Larusdottirjeva. Gospo Bjarnasonovo je kandidirala neodvisna ženska stranka. Ženske so postavile svojega kandidata, dasi ni bilo volivne propagande zaradi pomanjkanja prometnih sredstev med oddaljenimi selišči, posebno pa dvorci. Tamkajšnje ženske imajo silno voljo in globoko dušo. Misel na nujno ženo ženskega vprašanja je globoko vkoreninjena ter ni mogla varati. Za zmago žensk se je trudil odbor, sestavljen iz delegatkinj vseh ženskih organizacij.

Islandske žene so si prizadevale, da se je ustanovila v Reykjaviku univerza in velika bolnica. Delajo nadalje v dosegu zakona proti uživanju alkohola ter za izboljšanje socialnih razmer kakor danske in norveške žene. Dasi je Islandija majhen kos zemlje, vendar nam je živ dokaz, da socialno stališče žensk ni odvisno od tega, da bi morale živeti v sredi evropske civilizacije. Delo tamkajšnjih žen dokazuje, da bodo dosegle svoje pravice najprej na ta način, ako bodo vzgojile svoje sinove v zavedne moše, katerim je ženska enakopravnost ravno iz spoštovanja do njih samoobsebi umevna.

Naznanila.

Slov. kršč. ženska zveza ima svojo redno sejo v torek ob 6 zvečer v Jugoslav. tiskarni. Predsedstvo.

Franciškanska prosveta začne s predavanji. Dne 30. t. m. ob 8. zvečer predava v samostanski dvorani g. urednik Fr. Terseglav: »Položaj po svetlu«. Člani in prijatelji prosvete se uljudno vabijo.

Poselska zveza priredi v nedeljo, dne 5. oktobra 1924 ob 4. popoldne v veliki dvorani »Uniona« tombolo (srečolov) s 300 lepimi do-

bitki. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo »Poselskega doma« v Ljubljani. P. n. občinstvo se vljudno naproša, da prireditelju polnoštevilno obišče in seže po srečkah, ki so samo po 1 Din komad.

Darovi.

Za nagrobni spomenik f. Mihaela Moškerca so dosedaj darovali: Jožef Gostinčar, nar. poslanec, 100 Din, Anton Fortič, gerent v Trbovljah, 100 Din, Ivan Dežman 50 Din, Dragotina Zalaznik, Ljubljana, 50 Din, Janez Kalan, konzistorijalni svetnik, 20 Din, Ivan Kapler, preglednik doh. urada, 20 Din, ga. Vilfan na Ježici 10 Din, Franc Mrcina 10 Din, svetnik Tomšič 10 Din, Franc Lavtižar 20 Din, katehet dr. Žerjav 20 Din, Jernej Ložar 20 Din, kapitan Gašparović 10 Din, Anton Rojina 20 Din. — Prisrčna zahvala!

Poizvedovanja.

Na Bledu se je zgubila dragocena biserna ovratnica (Perlenhalskette). Pošten najditelj se naproša, da odda isto proti visoki nagradi v tovarni »Saturnus d. d.« Moste pri Ljubljani.

Grlica se je dne 20. t. m. zatekla k Vek. Čepaku, Sp. Šiška, Celovška c. 76.

Našel se je damski lorgnet. Dobi se pri hišnici v Knaflovi ulici 4, dvorišče.

V slovo!

V času 8 letnega službovanja kot ravnatelj Delniške družbe pivovarne »Union«, Ljubljana sem bil deležen neštivilnih izrazov simpatije, zaupanja in prijateljstva vseh slojev prebivalstva.

Zal pa moram vsled obolenosti svojo sedanjost funkcijo prostovoljno položiti in se preseliti v svojo domovino v Gradec, vsled česar si štejem v svojo prijetno dolžnost vsem onim, ki so mi vsled svoje prijazne in uslužne naklonjenosti olajšali izpolnjevanje mojih dolžnosti izreči najiskrenejšo zahvalo in se od njih prisrčno posloviti, globoko obžalujoč, da mi ni mogoče več se osebno posloviti.

Moje bivanje v Sloveniji mi bo ostalo v neizbrisnem spominu.

KAREL ERNST, ravnatelj Delniške pivovarne »Union« Ljubljana.

Presenetljivi rezultati najnovejših kemijskih analize obče znanega zdravilnega vrele v Radencih.

Prav je imel oni pevec, ki je prvi vskliknil: »Lepa naša domovina!« dasi takrat še ni bila ujedinjena. Res je občudovanja vredna ta zemlja še posebno vsled tega, ker nam nudi na pravzaprav majhnem teritoriju na jugu bombaž in riž, medtem ko proizvaža na severu žlahtno vinsko kapljico, ki jo prekašajo samo še slovita renska vina. A ravno v tem kotičku države, na skrajnem severu imamo v globoki zgradbi, ki je pravzaprav do danes še malo poznani in premalo upoštevani.

Ta zaklad se nahaja globoko pod Radenci, v Radenski Slatini ob žel. progi Maribor—Ljutomer, nedaleč od nekdanje avstrijske in ogrske meje, in daje že stoletja vodo, ki je glede rudniških snovi ena najbogatejših mineralnih voda, če se primerja

sestavo vode drugih vrelecev, ki dajejo alkalno-kisljavo mineralno vodo.

Že v prejšnjem stoletju so se ljudje posluževali te vode v zdravilne svrhe, čeravno niso vedeli, kaj je neki vzrok, da je ravno ta voda tako lekovita. Kasneje, ko so se preiskovali mineralne vode povsod temeljito, in so se metode preiskovanja mineralnih vod izpopolnile tako, da so dale določiti v vodah kvalitativno in kvantitativno skoraj vse sestavine po eksaktnih metodah, se je spoznalo, kaj je pravzaprav ono, kar razlikuje posamezne mineralne vode. Ko so se našle v radenski vodi v precejšnjih množinah nekatere snovi, ki jih ostale mineralne vode nimajo, se je moralo sklepati, da imajo ravno te sestavine poseben vpliv na človeški organizem, kajti one vode, v katerih se te snovi niso nahajale, tudi niso imele nobene zdravilne moči.

Sedaj, ko poznamo te snovi, jih lahko rabimo tudi v taki obliki, kakor jih dobimo iz kemijskih tovarn, toda učinek ob rabi takih snovi ni enak onemu kakor pri uporabi mineralnih vod, ker se te snovi nahajajo v mineralni vodi v posebni obliki.

Radensko zdravilno vrelo je bilo v prejšnjih časih že večkrat znanstveno preiskano, zadnjikrat pa l. 1894. Od takrat je minilo že celih 30 let in je bilo potrebno, da se ta mineralna voda zopet enkrat preišče na njene sestavine. Prvotna analiza prof. Reibenschuha v Gradcu je bila za tedanje čase zadostna in se ni nanašala na razne sestavine, za katere je komaj novejši čas doprinesel možnost določevanja s pomočjo eksaktnih metod. Letos 17. maja sta odvzela gg. inž. Mohorčič in dr. Cazaflura na vrelo mineralno vodo in jo temeljito preiskala na dr. kemijskem kemijskem zavodu v Mariboru. Zdravilišče Radenci prejelo je od omenjenega zavoda meseca avgusta preiskovalno svododbo, iz katere posnemamo sledeče:

Temperatura vode je 12,7°C, torej se ni tekom 30 let skoraj nič spremenila, ker je imela svoje dni temperaturo 12,8°C. Voda je kristalno čista, brezbarvna in kaže pri omenjeni temperaturi gostoto 1.006503. V dotiki z zrakom ostane voda za nekaj časa malo kalna, dokler se ne vse nastala oborina, nakar postane voda zopet kristalno čista. Ona voda, ki ni prišla v dotik z zrakom ne postane kalna. Voda ima vonj in okus po alkalno razsvetljujoči mineralni vodi, ki je zelo bogata na ogljikovem dioksidu. Radensko vrelo daje zdravilno vodo s sledečo sestavino v 1000 g vode:

kalijevega sulfata	0.37487 g
natrijevega sulfata	0.23440 "
natrijevega klorida	0.79188 "
natrijevega bromida	0.00064 "
natrijevega jodida	0.000007 "
natrijevega fluorida	0.00002 "
natrijevega bikarbonata	5.84929 "
litijevega bikarbonata	0.00001 "
kalijevega bikarbonata	0.71520 "
magnezijskega bikarbonata	0.39965 "
železovega bikarbonata	0.02000 "
manganovega bikarbonata	0.00004 "
kremikovega dioksida	0.02089 "
glinice	0.00081 "
žveplovega vodik	0.00068 "
titanovega dioksida	0.00007 "
aluminijevega fosfata	0.00001 "
svobodnega ogljikovega dioksida	3.46532 "

torej skupno tehtljivih sestavin 11.933787 g

Zato je v enem litru mineralne vode 3.46532 g svobodnega dioksida, ki zavema pri 12,7°C in 760 mm barometričnem pritisku, prostor 1883.44 cc.

Iz tega se mora sklepati, da je mineralna voda, ki jo daje zdravilno vrelo v Radencih, če se primerja mineralne vode drugih alkalno kisljavih vrelov, zelo množine rudniških snovi ena najbogatejših izmed doslej poznanih mineralnih voda. Množina ogljikovega dioksida, osobito litija je tako velika, da v tem oziru prednjači vsem ostalim vreleem in se odlikuje od drugih še posebej s tem, ker vsebuje izdatno množino joda.

Dejstvo, da vsebuje vrelo iz Slatine Radenci poleg drugih snovi še litij in jod, katerim se pripisuje v obče veliko zdravilno moč, je presenetljivo in v toliko zanimivo, ker dosedaj ni bilo znano, da vsebuje to vrelo tudi jod.

Schicht

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

varuje Vaše drago perilo. Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

3

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

MECHANICNO UMETNO VEZENJE

perila, zastorov, toalet, obšivanje (entlanje) vložkov, motivov in čipk, predstiskanje najmodernejših vzorcev za ročna dela Matek & Schein, Ljubljana, poleg hot. Štrkelj,

Meyerjev LEKSIKON, dobro ohranjen, šest ali peto izdajo, KUPIM. — Ponudbe s ceno pod »Veliki Meyer« na upravo »Slovenca«. 5849

Pekarija

na promet. kraju Kranjske, se vzame v najem. Cenjene porudbe pod »UGODNOST« št. 5843 na upravo lista.

KATERA DAMA sprejme v pomoč za čas od 10.—4. ure utoliko boljše vdovo? Pomagala bi v sobi in kuhinji ter pri šivanju. — Gre tudi za spremljevalko starejše dame. Naslov v upravi št. 5875.

PISALNI STROJ

»Ideal«, malo rabljen, napredaj. Naslov v upravi. 5942

PRODAM poceni CEVLJARSKI STROJ

za izdelavo gornjih delov. — Naslov pri upravi pod 5945.

Prazno SOBO, event. z uporabo kuhinje, išče mlada zakonika dvojica brez otrok s 1. novembrom. — Ponudbe na upravo pod šifro: »MIR«.

Večjo množino lepo obranih jabolk ima naprodaj J. FLORJANČIČ, Dravje št. 51 — Sent Vid nad Ljubljano. 5917

Zidana BARAKA

priljubljena za manjšo obrt ali prodajalno, se prodaja. Cena 3200 Din. Natančna pojasnila pri g. Josipini KRIZNAR, Jeranova ulica 1, Ljubljana.

KLAVIR

(STUTZFLOGEL) črn, z angleško mehaniko, tvornice »E. rard—Paris«, en Euphonion muzikaličen instrument z več ploščami, ter en olepševalni divan, po jako nizki ceni naprodaj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5889.

KLAVIRJE, HARMONIJE,

popravila in uglašenja se po cenini in točno izgotavljajo. — Prva ljubljanska tovarna klavirjev R. WARBIK, Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5/1.

Lasni obročki

kompletni, najmoderneje izdelani, po 40 Din. Velika izbira lasnih vpletk (kit) že od 75 Din naprej se dobe pri Albinu SINKOVEC, brivec in lasničar, Vič pri Ljubljani.

Službo DRUŠTVENEGA URADNIKA

ODDAMO. Prednost imajo železničarji, nato drugi drž. uslužbenci, in sicer oboji predvsem taki, ki poznajo društveno poslovanje in so govorniki. Pismene ponudbe z dokazili o sposobnosti in dosedanjim zaposlenosti se pošiljajo na: Udruženje jugosl. narodnih železničarjev, Ljubljana — Gradišče 7, 5916

Dvornadstropna HIŠA

v Škofji Loki na Glavnem trgu, v najugodnejši legi, s popolno gostilniško koncesijo, prostorna, s sobami za tuje, s takojšnjim prostim stanovanjem, elektr. razsvetljavo, vodovodom, gospod. poslovnjem, hlevom, z ledenico, pripravo za zalogo piva, vinski kletjo in kletjo za zele-

njavo, skladiščem, velikim dvoriščem s posebnim dohodkom, vrtom, pripravnost za vsako obrt, posebno za trgovino z dež. pridelki in lesom, je naprodaj takoj proti plačilu polovice kupnine, ostane ostane lahko vknjižen. Event. se odda v najem gostilna s stanovanjem in pritlikinami. — Pojasnila daje dr. FR. JERALA, odvetnik v Škofji Loki. 5901

MEHANIKI,

POZOR! Spomladi se bo oddal pripraven prostor za delavnico z avtogaražo pri hotelu »Stara pošta«, Kranj. Pogoji se izvejo pri g. Gorjanc, istotam. 5938

ZA GOSTILNO

ali trgovino primerna HIŠA, v kateri je to že bilo, se prodaja z vinogradom vred. v bližini ni take obrti. Leži poleg večje župne cerkve in sole. So še druge ugodnosti. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 5936.

Proda se ceno:

Generator Bergmann, Berlin, za vrtilni tok, tipa KDD, KVA trajno 52, obratov na minuto 750, A 154, V 195, period 50, vzbuda 110 V, — GENERATOR za vrtilni tok tvrdke Kolben & Co., Praha, tipa G 20, V 200, period 50, obratov na minuto 1000, oba s pretikalno tablo (Schalttafel). — Vertikal. TURBINA tvrdke I. M. Voith, St. Pölten, 14.6 HP z ročnim regulatorjem in zatvornico (Leerschlitten). — Vse je malo rabljeno in v najboljšem stanju, posebno pripravno za male električne centrale. Ponudbe na upravo lista pod »Generator« št. 5932.

VAJENEC

ki ima veselje do trgovine, se sprejme. Pogoji: primerna šolska naobrazba in oskrba pri svojih. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5949.

PRAZNI SODI

od žganja in špirita od 300 do 600 litrov v dobrem stanju, uporabni za vino ali sadjevec ter prazni sodi od masti po 50, 100 in 200 kg, zelo pripravnosti za zelje, se po ugodni ceni prodajo pri tvrdki: IVAN PERDAN nasledn., Ljubljana, Krekov trg

Kot SOSTANOVALKA

se sprejme z zajutrekom gosposična. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 5946.

TRI KOCIJE

ozir. 2 in 1 zapravljenček, je naprodaj. — Naslov pove uprava pod številko 5948.

Sprejme se DEKLICA

revnih staršev, 16 do 18 let stara, ki ima veselje do otrok k majhni družini kot opora gospodinjji proti plači ali v lastno oskrbo. Naslov pove uprava lista pod št. 5947.

Kupim kompletni, rabljeni AVTOMOTOR

za 15—20 HP. — Ponudbe pod »Avtomotor 20« upravi.

PRODA SE HIŠA

z vrtom, elektr. razsvetljavo, na najbolj prometnem mestu 3 minute od farne cerkve v Trbovljah 48. Stanovanje na razpolago. Hiša sposobna za trgovino in vsako obrt. Cena 175.000 Din. — Ponudbe na upravo lista pod št. 5933.

TRGOV. IZOBRAZEN

vesstransko uporabljiv gospod srednjih let, več št. pisarniških del, išče službo, na željo položi kavgijo do 100.000 Din. — Ponudbe pod šifro »ZANESLJIV« 5944 na upravo »Slovenca«.

KOT DRUŽABNIK in SODELAVEC

k dobrodojemu podjetju ali trgovini pristopim s 100.000 do 150.000 Din. Sem trgovsko naobražen in vestransko uporabljen. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »SAMOSTOJE« 5943

VRATARJA

išče tvornica za čimprejšnji nastop. Oženjeni brez otrok, samo absolutno trezne in zaupljive osebe, naj vpošlejo svoje ponudbe z navedbo plače in prepisom sprave. Stanovanje, razsvetljavo in kurivo brezplačno. Prednost imajo oni, kateri obvladajo nemški jezik. — Ponudbe pod šifro: »VRATAR III-A-43« naj se pošljejo na naslov: »Interrekla« d. d. — Zagreb, Palmotičeva ulica 18.

Šivane odeje

(KOVTR), iz klota 145 X 200 cm, razpošilja po povzetju po 200.— Din Manufaktura KRISPER — Ljubljana, Rožna ulica 19. 5906

NAJBOLJŠA NAJCENEJŠA NAJUSPEŠNEJŠA

REKLAMA

so oglašili v »Slovenca«,

Na ljubljanskih velesejnih zaslovela Jarčeva KRANJSKE

KLOBASE

razpošilja od 5 kg naprej
tvrdka K. JARČ, Ljubljana,
Hradečkova vna 35. 5172

Ročni VOZ, popol. nov, na-
prodaj. Poizve se Moste pri
Ljubljani št. 76. A. Lenasi.

**Sloven. antracit,
kovaško OGLJE**

dvakrat ceneje kot koks, do-
bavlja en gros

rudnik »Orle«
Školjica pri Ljubljani.

Ravnokar došli

najmodernejši damski DU-
NAJSKI MODELL. — Velika
izbira filcastih KLOBUKOV
v vseh barvah od 140.— Din
naprej. — Preoblikanje, bar-
vanje in kintanje po najnižji
ceni. Nakit kakor tudi vsako-
vrstno blago za klobuke na
zalogi. Istolam se sprejemajo
v popravilo moški klobuki. —
Se priporoča K. STADLER,
modni salon, Ljubljana, Sv.
Petra cesta 23. 5828

Pisarne, pozor!

Proda se večje število
PISALNIH MIZ
v jako dobrem stanju. — Več
se izve v upravnistvu »Slo-
venca« pod številko 5627.

**Tvornica šešira
»GLOBUS«**
Valjevo

Išče enega PREDDELAVCA
in eno PREDDELAVKO za
trda dela. Plača dobra in stal-
no mesto. — Natančnejše po-
datke daje FRAN DERENDA,
Ljubljana, Emonska cesta 8.

Zahvala.

Vsem, ki so nam ob smrti naše nepozabne
matere oziroma tačče in stare matere, gope

Marije Zalar

izrazili svoje sočustvovanje in ki so blago
pokojnico počastili z udeležbo pri pogrebu,
izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo.

Ljubljana, dne 27. septembra 1924.

Zalujoči redbinji:
ZALAR in RAMOVŠ.

Medicinalna dro- gerija in trgovina

z mešanim blagom (dve trgo-
vini), z zalogo, vključno 2 po-
slopja s prostim stanovanjem
in lepim vrtom, v lepem ob-
mejnem mestu avstrijske Ko-
roške, SE PRODA za 45.000
avstr. zlatih kron. — Natan-
čnejši podatki se dobe iz pri-
jaznosti pri g. RAUCH v Laj-
tersbergu pri Mariboru.

Lovci, pozor!

Proda se: LOVSKI PES,
dakeš, 3 leta star, močan, ru-
javorumen, posebno oster na
lisice in jazbec v rovi, po-
raben tudi kot brak za posa-
meznega lovca. — LOVSKA
PSICA, 2 leti stara, vitka, ma-
la, bela, črna oz. rujavolis-
asta, posebno ostra na zajce,
nadaleje mladiči 5 mesecev sta-
ri, enake barve in postave kot
psica. Vprašanja pod »Lovski
psi« št. 5838 na upravo lista.

Priporočamo trdko

Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešerno-
vega spomenika za vođo.

Najcenejši nakup
nogavic, žepnih robcov,
brisačk, kloba, belega in
rujavega platna, šifona,
kravat, raznih gumbov, žlic,
vilic, sprehajalnih palic, na-
hrbitnikov, potrebnih za
šivilje, krojače, Sollingen
in za obrezovanje trti.

NA VELIKO IN MALO.

Insistirajte v »Slovenca«

PERJE

kemično čiščeno, za pernice
in blazine, kg Din 60.—
Belo gosje perje, skubljeno,
kg Din 200.—, prima beli
pub, kg Din 400.—, razpo-
šilja po povzetju

Josip Brozovič

ZAGREB, Boškovičeva ulica
št. 18. Lastna tvornica perja

Strojno pletenje.

Daje se pouk v strojnem
pletanju pod ugodn. plačilni-
mi pogoji. — Ponudbe na
upravo pod šifro »POUK«.

Storže

jelove, borove ter ZE-
LOD in ŽIR kupuje
Fructus

LJUBLJANA, Tabor 2.

Otomane,

žimnice, posteljne vzmeti in
razno blazinasto POHISTVO
ima v zalogi po najnižji ceni
RUDOLF RADOVAN, ta-
petnik, Krekov trg 7. Popra-
vila točno in solidno!

NAZNANILOI

Večja množina raznih otro-
ških in igračnih VOZIKOV
(ostankov posameznih vzor-
cev) tovarne »Tribuna«, se
po znatno znižani ceni proda
Ljubljana, Karlovska cesta 4.

TRGOVINO

mešane stroke na deželi, se
zaradi smrti da v najem. —
Pojasnila na upravo »Slo-
venca« pod Zlata jama 5871

Polhove, veverične

in vse kože divjačin
druge KUPUJE

v vsaki množini

D. ZDRAVIČ,

trgov. usnja, LJUBLJANA,

Florijanska ulica 9. 5522

Kupim suhe gobe

po najvišji ceni in vsako mno-
žino. — Ponudbe z navedbo
cene in vzorcem na IVAN
SEVER — VELENJE. 5648

Rezanje drv

z motorno žago po Din 15.—
za kubični meter priporoča L.
ILERSIČ, Friškovec (za bel-
gijsko vojašnico. 5861

Trapist - sir

znano najboljši, 1a, kilogram
po 28 Din. — Malo polkvarjen
25 Din iste kvalitete, razpo-
šilja s pošto vsako količino

SIRARSKA ZADRUGA

OBOROVO-ORLE, Hrvatska.

CEMENT

H. PETRIČ
LJUBLJANA
GOSPOSVETSKA
CESTA 16
Telefon 343

PEKOV. VAJENCA

sprejme pekarija v Ljubljani
okolici. — Naslov pri upravi
»Slovenca« pod štev. 5918.

Klobuke

čevlje, čepice, srajce,
zimске majice, rokavice,
nogavice, kravate, de-
žnike, dežne plašče i. dr.
močno blago kupite
najceneje pri

»Amerikancu«
Ljubljana, Stari trg 10
Kupujem polhove kože
kakor tudi zajčje, lisice
in druge divjačine.

Absolventinja

dvoraz. trgov. šole išče pri-
merne mesto. Ponudbe na
upravo pod »Hvaležna« 5846

Franc Erjavec

»pri zlati lopeti«
trgovina z železnino
Ljubljana, Valvazov trg 7
(prej Hammerschmidt)

priporoča svoje bogate za-
logo raznovrstne telesnine
ter tudi prvovrstni dalma-
tinski »Portland cement« po
nižki ceni.

Risalna orodja

za šole, tehniko

Velika izbira itd. Zmerne cene.

Fr. P. Zajec

optik, Ljubljana, Stari trg 9.

STANOVANJE

oziroma kompletna HIŠA z
vrtom se odda v NAJEM v
predmestju Ljubljane, event.
tudi proda. Naslov se izve
pri upravi pod številko 5905.

PREMOG

Trboveljski
Libovski
Ormoški
Trobnodolski
dobavljajo

najugodnejše

DOM ČEBIN

trg s premogom

Ljubljana

Woltova ul. 1/11.

Starejša ŠIVILJA dobi sobo
s štedilnikom proti delu. Ce-
sta v Rožno dolino št. 10.

PRODA SE

KLAVIR

(Stutzflügel), malo rabljen,
in lep HARMONI po ugod-
ni ceni. — Poizve se pri
Jos. Heybal, Kamnik.

SOBO

priprosto opremljeno z ali
brez hrane, v sredini ali peri-
feriji mesta, ISČE s 1. okt.
invalid. Ore tudi kot sestanov-
valec. — Ponudbe na upravo
lista pod šifro »Invalid«.

Iščem v najem

event. kupim TRGOVINO z
meš. blagom na prometnem
kraj. Prevzamem tudi blago
z inventarjem. Ponudbe
pod »Prometna trgovina« št.
5797 na upravo »Slovenca«.

**Kovine BAKER, MED,
PAKONG,
ROTGUSS, mehki SVINEC,
ODPADKE** kupujemo po
najvišjih cenah. Po robo po-
sljemo. — »BUTONIA«, Za-
greb, Horvačanska cesta 29,
telefon 2261. 5208

Kdor pride v Maribor,

naj ne zamudi obiskati moje
trgovino z najboljšo emajli-
rano - pločevinasto POSODO,
kakor tudi porcelanasto in ste-
kleno robo. — Cene zelo ugod-
ne — priprajate se!

A. VICEL — Maribor,
Glavni trg št. 5.

GOSPODIČNO

k OTROKOM, intelig., iz-
obraženo, ki govori perfekt.
nemški jezik, ima ljubezen
do otrok ter je vešča šivanja
in bi bila opora gospodinjji,
iščem proti dobri plači k 3
otrokom v starosti 9, 4½ in
3 let za NOVI SAD. Po-
nudbe pod »Ljubzen do
otrok« št. 5892 na upravo.

NAPRODAJ

elektro-motor

3 PS, 300 volt, enakomerni
tok. Ogledati od 11—15 vsak
dan pri Tehn. dr. »JAKOR«,
Kotnikova ul. poleg elektrar.

Prodaj 2 POSTELJI
orehovi, novi, za 1200 Din.
Naslov v upravi pod 5920.

AGILEN

ZASTOPNIK

ISČE zastopstvo večjih trdk
Izvežban je za vse stroke. —
Ponudbe na upravo lista pod
šifro »Zastopnik« št. 5895.

Sprejem pridno in pošteno

DEKLE z dežele

za vsa hišna opravila. Na-
slov v upravi pod št. 5964.

PRODAJALKA

pridna in poštena, s četrtletno
praksjo, želi premeniti mesto v
kaki mešani trgovini. — Po-
nudbe na upravo pod 5850.

Strojni učenec

v tiskarni se vzame. —
Ponudbe pod »STROJNIK«
na upravo lista. 5968

POZOR TRGOVCII

Najlepše in najcenejše

ČEPICE

dobite v štepanji vasi št. 5
pri Ljubljani.

Šivilja za vse damske ob-
leke, nove in sta-
re, moderniziranje, se pripo-
roča na dom. Ponudbe pod
»ŠIVILJA« na upravo lista.

Ledenica

zidana ali ameriška, da
led v resnici drži, Vam na-
pravi načrte ter isto izvršuje
— specialna trdka

Franc Pust

tes. mojster, Ljubljana,
kakor tudi ostrejša do 40 m
v svetlobi brez podpor. —
Zahtevajte načrte! 4869

P. n.

šivilje gospodinjje

opozarjamo, da so zopet do-
speli najboljši šivalni stroji
in kolesa

„GRITZER“

v vseh OPREMAH
za rodbinsko in obrtno
rabo. Istotam vseh vrst
čevlarski stroji »Adler«
kakor: cilind. levorocni
in krojaški.

Pouk v VEZENJU ter
krpanju perila in
nogavic (istotam) brez-
plačno edino le pri:

Jos. Petelinc, Ljubljana
blizu Prešernovega spomeni-
ka ob vodi. Popravila sprejemamo.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767, dobavlja
priznano prvovrstne bronaste
ZVONOVE čistih glasov po

konkurenčnih cenah v
kratkih rokih.

Zahtevajte cenik!

Mark Twain:

Noč brez spanca.

Ob desetih sva legla, ker sva hotela
prav zarana odpotovati domov. Nisem
hotel zaspati, a Harris je bil koj zadre-
mal. Jaz sovražim ljudi, ki ko zaspijo. Ne-
kaj je pri tem, ki sicer ni čisto tako, ka-
kor bi kdo koga napadel, vendar je to ne-
sramnost, ki jo človek kaj težko prenese.
Radi te krivice sem zatorej precej jezen
ležal v postelji in sem si prizadeval, da bi
zaspal. A čim bolj sem se trudil, tem manj
sem bil zaspan. Prav samotno mi je bilo
v temi, ker nisem imel druge družbe ka-
kor neprebavljeno večerjo. Polagoma se
mi je bistril duh, razmišljal sem o početku
vseh stvari, ki so bile sploh kdaj na svetu.
Vendar nisem mogel nikamor preko za-
četka. Moj duh se je lotil kakor stvari, a je
koj šel mimo nje. Kakor nor je drevil od
predmeta do predmeta. Po preteku ene
ure mi je bilo, kakor bi se vrtelo v moji
glavi mlinsko kolo. Do smrti sem bil iz-
mučen in utrujen.

Ta utrujenost je bila tako velika, da
se je koj nekako zoperstavila živčni raz-
draženosti. In ko sem si domisljal, da se
bdim, sem bil že zadremal, dokler se ni-
sem radi nekega hipnega sunka prebudil,
ki me je takorekoč izvil iz vseh členkov.
V trenutku se mi je zazdelo, da bom pa-
del v brezno. Ko sem bil na ta način pa-
del preko osem do devet prepadov, sem
še spoznal, da je bila polovica mojih
možganov osem do devetkrat zaspala,
ne da bi se bila prebudila, druga, močno
delujoča polovica pa jo je opazovala. Ta,
vedno se ponavljajoča nezavest, se je raz-
širila preko vse možganovine in slednjič
sem bil zaspan in sem spal bolj in bolj. Se-
veda — hotel sem bil zelo solidno, bla-

ženo zaspati in se potopiti v sanje, ko —
kaj je bilo to?

Spet so deloma oživele moje medle
duševne sile in so bile spet sprejemljive.
Iz neke velike, brezkončne dalje je prih-
ajalo nekaj, ki je postajalo bolj in bolj mo-
gočno in je bilo kmalu kakor kak odmev.
Izpočetka sem menil, da je bila to le do-
mislija. A ta šum, ki je bil izpočetka za
milje daleč, se je izpremenil v viharo bu-
čanje. Zdaj se je bil približal — bil je le še
komaj četrt ure oddaljen. Ali je bilo to
mogoče pritrjeno brnjenje in svrščanje ka-
kega oddaljenega stroja? Zdaj je bilo še
bolj blizu. Zdelo se mi je, kakor bi bob-
neče korakala kaka četa. Še bliže in še
bliže je prihajalo — slednjič je bilo v so-
bi: miška je glodala les. In zaradi take ma-
lenkosti sem bil ves čas tako iz sebe!

A kar se je zgodilo, se ni dalo spre-
meniti. Hotel sem brž zaspati, da bi si bil
pridobil izgubljeni čas. A to je bilo brez-
miselno mišljenje. Ne da bi bil hotel, celo
ne da bi se bil tega pravzaprav zavedal,
sem vneto prisluškoval in sem vedel
štel, kolikokrat je zaškrbetala miška. To
delo me je sicer precej utrudilo, vendar
bi bil to že prenesel, če bi bila miška pri-
tem stalna. Pa kaj šel! Časih si je privo-
ščila odmor in ko sem čakal, kdaj bo spet
pričela in sem prisluškoval, sem več trpel
kakor tedaj, če je glodala. Izpočetka sem
hotel staviti nanjo pet, šest, sedem, deset
dolarjev; slednjič sem stavil nanjo več,
kot sem premogel. Zamašil sem si ušesa,
to se pravi, izpodvihal sem si uhlje in sem
ju bil zmečkal šestkrat skupaj in sem ju
stisnil v uho — a vse zaman. Tako sem
bil nervozno vznemirjen, da sem imel tak
dober posluh, kakor bi bila moja ušesa mi-
krofon. Kljub vsem pripomočkom sem si-
šal vse natančno.

Najprej sem se hudoval, potem sem

bil silno jezen. Slednjič sem storil nekaj,
kar so napravili vsi ljudje izza Adamovih
časov; sklenil sem, da bom nekaj zagnal
v tisto smer. Sklonil sem se in sem dobil
copato. Potem sem sedel na postelji in
sem pazil, odkod prihaja škrbetanje. A to
ni nič pomenilo. Tako nemogoče je bilo
dognati, kje je miš, kakor ne utegneš iz-
vedeti, kje čirika črček. Meniš, da je tu-
kaj, pa je gotovo vedno na drugi strani.
Zatorej sem ves jezen kar na slepo zalu-
čal čevlji. Zadel je na steno prav nad
Harriojevo glavo in je padel nanj. Nikoli
si ne bi mislil, da znam tako dobro lučati.
Harrio se je zbudil in razveselilo me je, ko
sem opazil, da ni bil hud. A potem sem
se spet jezil. Harrio je spet kmalu zaspal,
kar mi je bilo prav všeč, a že je pričela
miška glodati vnovič — in spet sem bil
razdražen. Nisem hotel spet zbuditi Har-
risa, a škrpetanja ni bilo ne kraja ne kon-
ca, tako, da nisem mogel drugače, kakor
da sem zagnal še drugi čevlji. Zdaj sem
razbil ogledalo. Dva sta bila v sobi — in
menda, razbil sem večjega. Harris se je
spet zbudil, a se ni pritožil, kar se mi je
prav milo storilo. Sklenil sem, da rajši
prestanem ne vem kaj, kakor pa da ga
zбудim še v tretje.

Slednjič je miška polagoma odšla in
sem jel dremati, ko je pričela biti neka
ura. Štel sem udarce in ko sem bil gotov,
bi bil skoraj spet zadremal, pa je pričela
biti druga ura. Štel sem. Nato sta se ogla-
sili obe veliki rotovski uri in njun melo-
dični zvok je mogloč donel. Še nikoli ni-
sem bil slišal ljubeznivejšega, čarobnej-
šega, skrivnostnejšega brnenja. A ko je
bilo to trajalo nekako četrt ure, se mi je
zdelo, da je le preveč to dobrote. Kolikor-
krat sem hotel zaspati, tolikokrat me je
spet kaj predramilo. Kolikokrat sem se
bil potem zbudil, tolikokrat sem pogršil

odejo in sem se moral skloniti do tal, da
se jo pobral.

Slednjič me je minilo vse veselje, da
bi še spal. Spoznal sem dejstvo, da sem
čisto in popolnoma zburjen, da nisem prav-
nič zaspan in sem obenem prav vročično
jezen. Ko sem tako premišljal, kaj bi bilo
storiti, se mi je zdela, da je najbolje, če
se oblečem, če grem na dvorišče, se ondi
pri vodnjaku umijem in osvežim in potem
bi kadil in premišljal in bi tako počakal,
da bi minila noč. Mislim, da se bom
oblekel, ne da bi prebudil Harrioja. Pač
sem bil zalučal čevlje za miško, a v po-
letni noči bi zadostovale tudi copate. Te-
daj sem tiho vstal in sem se polagoma
popolnoma oblekel do ene nogavice. Te
nisem mogel izslediti. Ker sem jo pa ven-
dar moral imeti, sem se spustil na vse štiri
na tla in sem z eno copato na nogi, drugo
v roki lazil po tleh okrog in sem iskal —
a brez uspeha. Razširil sem krog in sem
lazil in iskal dalje. Kako so zaškrpale
podnice, če sem pripogol koleni! In ko-
likokrat sem trčil ob kako reč, se mi je
zazdelo, da je ropot petintridesetkrat in
šestintridesetkrat večji kakor podnevi. V
takih slučajih sem vedno pridržal sapo in
počakal, dokler se nisem prepričal, da se
Harris ni zbudil. Potem sem spet lezel
dalje. Premikal sem se tja, premikal sem,
a nogavice nisem mogel najti. Sploh ni-
sem utegnil najti drugega kot pohištvo.
Zdelo se mi je, da tedaj ni bilo toliko raz-
nega pohištva, ko sem bil šel v posteljo,
posebno da ni bilo toliko stolov, samih
stolov. Kaj je mogoče medtem prišlo ne-
kak družin v sobo? Pa pri tem nisem vi-
del teh stolov, le čutil sem jih ko sem se
z glavo zadeval obnje. Bolj in bolj sem bil
nejevoljen in marsikaka kletvica mi je
ušla med kobjanjem.

(Konca sledi.)

Popolnoma varno naložite denar v
Ljubljansko posojilnico
r. z. z. o. z.

ki posluje v novopreurejenih prostorih
v Ljubljani, **Mestni trg 6**, telef. 9.
Vloge na hranilo, knjiž, in tek, račun obrestuje
najugodnejše
ter jih izplačuje takoj brez odpovedi.
Večje vloge z odpovednim rokom
obrestuje po dogovoru.
Izvenljubljskim vlagateljem so na razpolago
poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem de-
narja nikakih stroškov.

Kot solastnika

krasne hiše: trgovina z mešanim blagom in pekarija, v
prometnem kraju v zeleni Stajerski, se sprejme onega, ki
bi vložil 200—300.000 dinarjev. Fuzija se napravi vsled
pomanjkanja kapitala ter je hiša vredna 800.000 dinarjev,
torej izvrstna rentabilnost in varno naložen kapital. Lepa
priložnost za vsakega, tudi za netrgovca. — Naslov pove
upravnistvo »Slovenca« pod številko 5749.

PRIMARIJ začne
Dr. ALOJZ KUNST s 1. oktobrom t. l.
SPECIALIST ZA RENTGENOLOGIO
LJUBLJANA **privatno**
POLJANSKA CESTA št. 16 **ordinirati**
(JOSEFINUM)
Vhod tudi Zrinjskega cesta št. 2.

KOŽUHOVINA

VSEH VRST NA IZBIRO PRI
L. ROT, krznarstvo — **LJUBLJANA** —
STROJENJE, BARVANJE IN IZDELAVA KOŽUHOVINE
Gradišče št. 7. 5646

Stroški pri uporabi bencina.

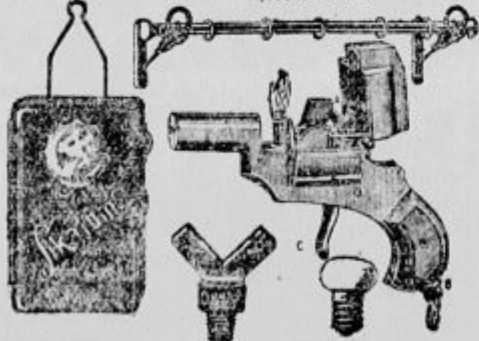
Vozi brez bencina!
Adaptiraj svoj auto-traktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.
Kuri z ogljem! Prospekte in reference daja
Jugo-Hag
Ljubljana: Telefon 560
Bohoričeva ulica 24.
Stroški pri uporabi oglja.

Inserirajte v »Slovenca«!

Naznanjam p. n. občinstvu, da sem
otvoril svoj

ZOBNI ATELJE
LJUBLJANA
ŽIDOVSKA ULICA št. 8., I. nadst.
(Nad puškarne IV. SEVČIK)
KAROL KOS
KONCES. ZOBOTEHNIK.

Modena karniša

Nadim iz lastnega tovarniškega skladišča »SIKALUM«
BATERIJE, ŽEPNE SVETILKE, ZAZIGALNIKE, KARBIDNE
ŽARILCE »AUFERMETAL«, vse vrste medenih KARNIS ter
vse potrebščine proti poroštvo najsolidnejše, kulantno.

JOSIP KLIMAN
ZAGREB, Akademski trg št. 7.

ELIT-STAN
STANOVANJA
NUDI:

Od 2—3—4—5 sob in trgovske lokale
v vseh delih mesta.
ZAGREB, Bakačeva ul. 4. Telefon 11—27.
Informacije brezplačno!

PERJE

kokoške, račje, gosje in
gosji puh, oddaja vsako
množino po zmerni
ceni trdka
E. Vajda, Čakovec

Gradbeno podjetje

Ing.
Dukić in drug
Ljubljana
Bohoričeva ul. 42.

**Trboveljski
drva
koks
anglijski premog
slezijske bričke**

dobavlja **ILIRIJA** tu
Kralja Petra trg 8. Tel. 220
Plačilo tudi na obroke.

Trapist - sir

v vsaki množini razpošilja po
povzetju kilogram po 20 Din
Mljekarska udruga —
VIROVITICA.

Ing. Rudolf Treo
stavebnik
vhod samo,
Gospodstvska c. 12.

STANOVANJE soba in pri-
tikline, se odda proti odškod-
nini. Naslov v upravi št. 5963

Elektrotehnično podjetje
ALOJZ ARHAR in drug
Sp. Šiška, Sv. Jerneja c. 47
prevzema vsa elektrotehnična
dela, gradnje manjših elektro-
tehničnih daljnovodov in in-
stalacij po najnižjih cenah.
Točna postrežba! 5695

Drva
trboveljski
premog

H. Petrič
Ljubljana
Gospodstvska cesta 16
Telefon 343

Kopirne knjige računov, komisijske
knjižice, šolske mape, notese itd.

dobavlja najceneje

Knjigoveznica R. T. D.
Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/II

Sladek mošt

z 18% sladkorja, garantirano pristno blago z

otoka VIS

liter 7 Din se dobi pri **Orrednji vinar**ski
zadrugi za Jugoslavijo v Ljubljani, Ce-
lovška cesta 77 (Sp. Šiška).

Samo na debelo! Dobe se tudi stara vina.

**Velika izbira najnovejših modelov
in klobukov iz klobučine (filz)**

o modnem salonu

Ida Škof-Wanek naslednici

Ljubljana, Pod Trančo št. 2.

Predelovanje in preoblikovanje damskih klobukov
Točna postrežba! Priznana solidne cene!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

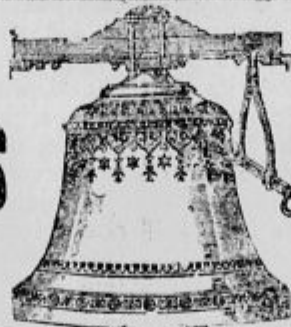
v Ljubljani, r. z. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu
poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela »UNION«.
Hranilne vloge se obrestujejo

najboljše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas.
Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje
Vzajemna posojilnica večino delnic stavbe delniške družbe hotela »Union«
v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več
mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko
tudi po poštinih položnicah.

LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR

Dobavlja najboljše bronaste zvo-
nove, po kakovosti nadkriljujejo
one iz predvojnega doba, tisti har-
monični glasovi, 4 tedenski do-
bavni rok, večletno jamstvo. —
Odlikovana trdka z
zlato kolajno. Cene
najnižje v Jugoslaviji

LOKOMOBILI 10-500 HP

Wolf-Lanz novi ali popolno generalno popra-
vljeni in preizkušeni s tovarniškim jamstvom
in montažo.

Sirovooljni - Diesel - upojni plin - motori
BRAČA FISCHER B. ZAGREB
Pantovčak 1 b. Pogledajte naše veliko skladišče

Ceneno češko perje!

1 kg sivga opuljenega perja 70 Din, na-
pol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše
120 Din in 150 Din, mehko jak puh 200
in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. Poši-
ljalve carine prosto, proti povzetju, od
300 Din naprej poštne prosto. - Vzorec
zastonj. Blago se tudi zamenja in nevede zame nazaj.
Naročila samo na **DENEDIKT SACHSEL**, Lobež št. 159
kod Plzna, Češkoslovaška. — Poštne pošiljke gredo iz
Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga
obračate pozornost
na veletrgovino manufakturnega blaga
VILIM PICK

podružnica **MARIBOR**, Aleksandrova 26,
središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334.
kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah
in vrlo solidni postrežbi.
NA DEBELO! **NA DEBELO!**

Trgovska hiša

v prometnem kraju radi bolezn naprodaj, v hiši
je tudi pekarija, katera se event. posebej prodaja.
Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5748.

SUKNO

Kamigarn in Sevoj
za moške in ženske
obleke, belo, pisano
in rjavo platno, cefir,
hlačevino, tiskano in razno manufakturno, kupite najceneje in
v velikanski izbiri v novo urejeni in prezidani veletrgovini
R. Stermecki, Celje št. 330.
Nustroveni cenik za čevlje, klobuke, obleke, perilo odev, laso-
strižnike, britve in tisoče drugih predmetov se pošlje vsakemu
zastonj! — Vzorce proti odškodnini! — Trgovci engros cen!

Fani Brilly, Ljubljana

Resljeva cesta 22.

KLOBUČARSTVO IN SLAMNIKARSTVO.

- Preoblikovanje, nakitčevanje, moderniziranje -
vsakovrstnih slamnikov in klobukov za dame
in gospode.

RADIO

Stalno in bogato skladišče vseh radio-
potrebščin marke »SILVERTOWN«
London, kakor: Kondenzatorji nepre-
menljivi in premenljivi (Drehkonde-
satoren) transformatorji, »Cossor« svetil-
ke, kristal-detektorji, šumerci, vretenca,
slušalice, anodne baterije, akumulatorji
in vsi ostali deli za sestavo vseh mo-
gočih aparatov za sprejemanje. Vsi
dovršeni in masivno izvedeni aparati
renomirane angleške radio-industrije.

Cene zmerne!

Preprodavalci znaten popust!

SAVEZ

BRITANSKIH INDUSTRIJALACA

Associated British manufacturers (Near East) Ltd. London

ZAGREB, Sajmišče 56.

WEITZEL Ingenieur-Gesellschaft, Romandit. dr.

Oddelek I. **CENITVE**

tehničnih naprav industrijskih podjetij
in poslopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROKOVNA MNENJA**

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse
namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. **STROJI**

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. naj-
boljše zvezi Zato dobave vseh strojev in
naprav. — Proizdave. — Načrti. — Stav-
beno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Odvetnik

DR. IVAN STANOVNIK

uljudno naznanja, da je otvoril svojo
odvetniško pisarno

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 7, I. nadstropje.

(Hiša Vzajemne posojilnice.)